

*„Mert ahol ketten vagy hárman összegyűlnek
az én nevemben, ott vagyok közöttük.”*

(Mt 18,20)

Közösségben a teremtett világért

Teremtés hete 2018. szeptember 30. - október 7.

Segédanyag

Az összeállítást az Ökumenikus Teremtésvédelmi Munkacsoport tagjai készítették:

Béres Tamás (evangélikus)

Erős Katalin Renáta SSND (katolikus)

Karsay Eszter (református)

Khaled A. László (methodista)

Kodácsy Tamás (református)

Kodácsy-Simon Eszter (evangélikus)

Nobilis Márió (katolikus)

Szűcs Kinga (evangélikus)

Szűcs Boglárka (református)

Zlinszky János (katolikus)

A művészeti illusztrációkhoz tartozó elmélkedéseket *Réz-Nagy Zoltán* (evangélikus) írta.

Az egyes írások szóhasználata tükrözi a szerzők felekezeti hovatartozását.

Szerkesztette: Jerabek-Cserepes Csilla

Kiadja: a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa

Felelős kiadó: Fischl Vilmos

A kiadvány újrahasznosított papírra készült.

EGYHÁZI VEZETŐK MEGHÍVÁSA A TEREMTÉS HETÉHEZ TÖRTÉNŐ CSATLAKOZÁSRA

Kedves Testvéreink a Krisztusban!

„Kérdezd csak meg az állatokat, azok is tanítanak, és az égi madarakat, azok is tudósítanak. Vagy elmélkedj a földről, az is tanít, a tenger halai is beszélnek neked. Ki ne tudná mindezekről, hogy az Úr keze alkotta őket?” (Jób 12,7–9)

Minden évben szeptember 1. és október 4. között mi, a keresztények családjának tagjai, különleges időt szentelünk arra, hogy kapcsolatunkat elmélyítsük a Teremtővel, egymással és a teremtés egészével. Ez az időszak a *Teremtés hete*, melyet 1989-ben kezdett el az ortodox egyházban az ökumenikus pátriárka a teremtésért szóló ima napjának bevezetésével. Azóta ezt a kezdeményezést a tágabb ökumenikus család is felkarolta.

A Teremtés hete alatt összefogunk, hogy együtt örüljünk a teremtés ajándékainak és gondolkodjunk azon, hogy hogy törődünk vele. Ez az időszak értékes lehetőség, hogy megálljunk egy pillanatra a mindennapokban és elgondolkozzunk az élet szövetén, amelynek mi is részesei vagyunk.

Ahogy a környezeti válság elmélyül, a keresztények feladata is sürgetően nő, hogy a hit bátor lépéseivel tanúságot tegyenek az ajándék megőrzése mellett, melyet mindannyian kaptunk. Ahogy a zsolttáriró éneklí: *„Az Úr é a föld és ami betölti, a földkerekség és a rajta lakók.”* (Zsolt 24,1–2) A teremtés hete alatt kérdezzük meg magunkat: Tetteinkkel valóban teremtőként tiszteljük-e az Urat? Vannak-e még alkalmasabb eszközeink, hogy elmélyítsük a hitünket a „legkisebbek védelmére” érdekében, akik a környezetkárosítás legkiszolgáltatottabb áldozatai?

Jöjj és csatlakozz hozzánk a hit útján, amely új távlatokat ígér és a szeretet mélyebb kötelékeivel ajándékoz meg. A teremtés és a benne élők védelmezése iránti őszinte vágy egyesít minket, amikor testvéri kezet nyújtunk egymásnak Krisztusban élő testvérekként felekezeti különbségek nélkül. A Teremtés Hete alatt együtt haladunk a teremtésben elfoglalt helyünk nagyobb mértékű gondozása felé.

„Áldjad, lelkem, az Urat! Uram, Istenem, igen nagy vagy, fenségbe és méltóságba öltöztél, világosságot vettél magadra, mint egy köpenyt. Ő az, aki sátorként feszítette ki az eget.” (Zsolt 104,1–2)

Isten kegyelméből:

2018. június 13.

Job, Telmessos érseke

a Konstantinápolyi Egyetemes Patriarchátus állandó EVT-képviselője,
őszentsége I. Bartholomeosz konstantinápolyi pátriárka megbízásából

Justin Welby

Canterbury érseke

Peter K. A. Turkson bíboros, prefektus

Az Átfogó Emberi Fejlődés Előmozdításának Dikasztériuma

Dr. Olav Fykse Tveit

főtitkár, EVT

Dr. Chris Ferguson

főtitkár, Református Egyházak Világközössége

Efraim Tendero püspök

főtitkár, Evangéliumi Világszövetség

Dr. Martin Junge

főtitkár, Evangélikus Világszövetség

Rudelmar Bueno de Faria

főtitkár, ACT Alliance

Heikki Huttunen

főtitkár, Európai Egyházak Konferenciája

KÖZÖSSÉGBEN A TEREMTETT VILÁGÉRT

*„Mert ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben,
ott vagyok közöttük.” (Mt 18,20)*

„Ezért meghajtom térdemet az Atya előtt, akiről nevét kapja minden nemzetség mennyen és földön” – kezdi imádságát Pál apostol az efezusiakért (Ef 3,15). Mint ahogy az idei mottónkul választott evangéliumi igében (Mt 18,20), úgy ebben a páli könyörgésben is olyan kijelentés rejlik, melynek ma talán nagyobb a jelentősége, mint amennyire figyelünk rá. A mondatban bennfoglalt állítás épp azáltal válik jelentőssé, hogy az apostol nem is fordít különösebb figyelmet a kifejtésére, hanem mint magától értetődő, egyetemes igazságra hivatkozik rá – nekünk is így kell tehát tekintenünk azt.

Az Atya (Πατέρας) és a nemzetség (πατριά) szavak összecsengése között ott áll a kijelentés: tőle kapják nevüket (ὀνομάζονται). Az Atyától, Istentől „kapja nevét” (a πᾶσα szó jelentésének értelmezésétől függően) „az egész nemzetség”, illetve „minden nemzetség”: a megváltottak egész közössége, vagyis az Egyház, amelynek önazonosságát Krisztusban Isten adja – ez az *identitásadás* a legmélyebb jelentése a „névöröklés” toposzának –; de az egész teremtett világ is, melynek tágabb értelemben Atyja a teremtő Isten, aki a teremtésben saját képére alkot. Jogos tehát az efezusi levél mondatának az a másik, szabadabb, de a páli meggyőződés egyetemes lényegét mai nyelvre talán világosabban átültető fordítása is: az Atyától származik „minden közösség a mennyben és a földön”.

Istentől származik minden közösség, minden communio – e kijelentés fontosságának felfedezése mintegy jelen korunk közösség iránti érzékenysége erősödésének jele. Ennek az érzékenyedésnek a megnyilvánulása az is, ahogyan a mai keresztény gondolkodás felfedezi a jánosi

prológus „Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος” („Kezdetben volt az Ige”) szavaiban (Jn1,1) benne rejlt „kezdetben volt a kapcsolat” értelmet is – az Ige ugyanis a Szentháromság belső communiójában, a kapcsolatban rejlt módon Ige, Logosz. Ez az érzékenyebb válás hallatja velünk tehát – a régire épült – új hangsúlyokkal az Írás üzenetét, arra a meggyzözésre alapozva, hogy Isten szava minden kor jelenének friss és neki célzott módon akar szólni – így a mi korunknak is.

I.

Ha azt mondhatjuk ugyanis, hogy a XIX–XX. század bizonyos szempontból a személyiség évszázada volt, akkor a XX. század közepe, vége óta talán a közösség (újra)felfedezésének korát éljük. A nemzeti identitás romantikus gondolatának 1800-as évekbeli felerősödése után a keresztény emberkép gyökereiből sarjadva, ám attól mégis részben elszakadva állította egyre inkább a középpontba az 1900-as évek gondolkodása (hamarosan a pszichológia tudományos megközelítésében is manifesztálódva) az egyén önazonosságát, a személy megismételhetetlenségét, a személyiség lélektani értelemben is mélységes és egyre inkább kifürkészhetetlennek tűnő titokzatosságát, egyediségét. Ez a meggyzözés aztán az emberi életszakaszok sajátosságainak fókuszba állítása felé indított tovább a XX. század második felében, létrehozva például az ifjúság antropológiailag meglehetősen különös, és ma is tapasztalható kultuszát.

De az egyén iránti érzékenység túlnövekedésének hátrányait is hamar észre kellett vennünk: az individualizmus és szubjektivizmus nemcsak a személy gyakorlati és elméleti abszolutizálása felé csordult túl, de visszacsapó hullámként a társadalomról, nemzetről, sőt magáról a létről való gondolkodásmódot is kezdte elborítani – és nem lehet nem észrevenni hatásait a vallásosság területén sem.

Előbb-utóbb kiderült tehát, hogy az egyén és a személy iránti ki-tüntetett figyelem nemhogy nem fogja megoldani az ember örök problémáit – még ha lényeges új nézőpontokkal is gazdagította a róluk való

gondolkodást –, de éppenséggel újakat is teremt. Így hát a kor folyamataira érzékenyebbekben előbb-utóbb felmerül a kérdés: hol van az egyén fontosságának határa, és mi adja túlnövekedésének egészséges ellensúlyát? Nehéz éles és mindentől függetlenül érvényes határokat húzni az öntudatosodás, az önállítás és az önzés közé. Az önmagára figyelő és a magába forduló egyén sokszor kívülről nem különböztethető meg egymástól – legalábbis amíg attitűdjének következményei meg nem jelennek *a másikkal való viszonyában*... Nem meglepő tehát, hogy a magát az individuum csapdájában érző gondolkodás a kollektívum felé kezdte keresni a kikapaszkodás útját az egyoldalúságokból.

Ez a közösség iránti érzékenységnövekedés az ökológiai érzékenységnek a világban tapasztalható növekedésével párhuzamos folyamat. De nem csak időbeli párhuzamról van szó: e két növekedés tartalmilag sem független egymástól. Valójában azt mondhatjuk, hogy az ökológiai válság is az önzés terméke. Az egyéni és a kollektív önzése, melyek az egyén érdekét a közösség érdeke elé, a rövid távú anyagi hasznot a fenntarthatóság elé, a kényelmet a felelősség elé, a jelent a jövő elé helyezik.

Olyan értékek és attitűdök egyensúlytalan felfutásának következménye tehát a környezeti válság, amelyek azzal a szellemi birkózással állnak kapcsolatban, melyben az egyén látó- és hatóköre, az elérhető, a jelenlegi és konkrétan megtapasztalható és birtokolható nagyra értékelése küzd a távlatival, a globálissal, az egyetemessel, a létezés önmagában és önmagáért szemlélt értékével.

Nem véletlen, hogy amikor az ortodox, majd a katolikus egyház magas szinten foglalkozni kezdett tanításában a környezeti kérdéssel, azokhoz az alapvető ontológiai, antropológiai és erkölcsi kategóriákhoz nyúlt vissza a probléma megragadásában, melyek az önközpontúsággal és az Isten elleni önző lázadással állnak kapcsolatban. Amikor Dimitriosz konstantinápolyi pátriárka 1989. szeptember 1-jén kelt körlevelével az őszi hónap első napját – a keleti liturgiában az egyházi év kezdetét – a

teremtésért való hálaadás és könyörgés napjává nyilvánította, így magyarázta az új figyelmet igénylő probléma okát: „*Napjainkban sajnálatos módon a szélsőséges racionalizmus és önközpontúság hatására az ember elvesztette érzékét a teremtés szentsége iránt, és annak önkényes uralkodójaként és kegyetlen elnyomójaként cselekszik.*”

II. János Pál pápa pedig 1990. január 1-jei béke világnapi üzenetében szögezte le a később sokat idézett és sok formában megismételt megállapítást: „*az ökológiai válság morális kérdés*”.

Nem meglepő így az sem, hogy a környezeti válságból kivezető út egyik alapjának a legtöbb környezetvédelmi megközelítés így vagy úgy a közösséget, az emberi kapcsolatok újraértelmezését és újraértékelését jelöli meg. Most csak két magyar könyvcímet hozva ennek példázására: Lányi András humánökológiai, ökofilozófiai és -politikai művének az Együttélés tan címet adta. Takács-Sánta András pedig ugyancsak humánökológiai tárgyú, *A közlegelők komédiája* című könyvének – melynek következtetéseit munkatársaival együtt nem mellesleg a Kisközösségi Program elnevezésű projektben igyekszik gyakorlatba ültetni – alcímül ezt választotta: *A közösségek újrafelfedezése mint kiút az ökológiai válságból*. Következtetésének lényege, hogy a környezeti katasztrófa elkerülésének és a fenntartható társadalom kialakításának általa azonosított mind a négy sarkalatos követelményét – a szükséges törvények betartatását, a közösségi szintű normák kialakítását és fenntartását, az ismeretterjesztést, valamint az értékrend és a világnézet megváltoztatását – leghatékonyabban a helyi szintű, tudatos és összetartó közösségek képesek megvalósítani.

Miközben tehát a keresztény morális a környezeti krízisnek az önzéshez visszanyúló gyökereit igyekszik leleplezni (és ezzel a kérdést a Szentháromság egy Istennel alkotott communio – Krisztus megváltó műve által kegyelemből kapott – alapvető meghívására visszavezetni), aközben a világi környezetvédelem az emberi közösségek újraélesztésében látja a katasztrófa elkerülésének legfőbb zálogát. Úgy tűnik, hogy

egy fontos szinergiára bukkantunk a – legalábbis elvben – mindig is communióban, koinóniában gondolkodó keresztény világlátás és a világi környezetvédelem helyi szolidáris közösségeket megerősíteni szándékozó törekvése között, ami ráadásul – mint láttuk – tágabb összhangban áll a XX–XXI. századi emberiség kollektivitást újból értékelni kezdő szemléletmódjával. Meg van oldva tehát a kérdés?

II.

A jelenkori emberiség egyéb nagy problémáitól most eltekintve, csak az ökológia területét vizsgálva is kimondhatjuk: nem úgy tűnik. A sok aggodalom között, amelyek a mai világ fenntarthatóságát érintik, tapasztalható egy olyan is, mely szerint jelenlegi gondolkodásunk és emberi kapcsolatrendszerünk nem adnak elég erős eszközt a kezünkbe, hogy legyőzzük a környezeti válság fenyegetéseit. Ismét Takács-Sánta András gondolatát hívva segítségül ennek magyarázatához (a *Paradigmaváltás?! Kultúránk néhány alapvető meggyőződésének újragondolása* című kötet általa írt bevezetőjéből): „*egy nem belső indítatásból, hanem pusztán (...) külső kényszerekből fakadó környezetkímélő viselkedés demokratikus társadalmakban (márpedig legalábbis a nyugati társadalmak jelenleg ilyenek) nagy eséllyel nem lesz tartós, mivel az emberek szándékosan megszüntethetik a kényszereket. (Például a szigorú környezetvédelmi törvényeket hozó, környezetileg érzékeny politikai elitet egyszerűen leváltják a következő választáson)*”.

Amikor azonban a közmegegyezés és az arra épített cselekvés gyengeségét látjuk a környezeti problémákkal szembesülve, akkor nem magával a közös cselekvéssel, a kapcsolatokba vetett bizalommal van a baj, amellyel szemben az egyetlen alternatíva valamiféle kemény, számonkérő törvénybetartatás lenne – ez több szempontból is problematikus volna, többek között a krisztusi emberkép oldaláról nézve is, melynek elidegeníthetetlen része az Istentől nekünk ajándékozott szabad akarat, még ha az a bűn következtében komolyan sebzett is. A probléma – mint már láttuk – a háttérben álló önzéssel, pontosabban a háttérben *meg nem*

lévő szeretettel van. Valójában bármilyen társadalmi berendezkedés, bármilyen problémamegoldásra kialakított emberi intézmény fenntarthatóságának kérdése a szeretetkapcsolatok megléte.

Hogy ez a megállapítás mennyire nem a kereszténység belügye, annak illusztrálására szolgáljon két, egyeseknek talán meglepő példa. Az egyik az egész környezeti kérdést a társadalmi közgondolkodásba emelő ökológiai mű, az 1972-es *The Limits to Growth* szerzőinek 2002-es újabb, az ökológiai világmodell felújított verzióját természettudományos szemszögből bemutató könyve, *A növekedés határai – harminc év múltán* zárófejezetéből származik. Dennis Meadows és társai ott így írnak: „... szeretnénk azzal befejezni ezt a könyvet, hogy még öt másik eszközt ajánlunk figyelmükbe, amelyeket hasznosnak találtunk. Ezt a listát először az 1992-es könyvünkben mutattuk be és vitattuk meg. (...) Egy kicsit hezitáltunk, hogy beszéljünk-e ezekről – mondtuk 1992-ben –, mivel nem vagyunk szakemberek ezek használatában, és ezek olyan szavakat igényelnek, amelyek nem jönnek könnyen a tudósok szájára, illetve szöveg-szerkesztőjére. (...) De melyek ezek az eszközök, amelyekhez ily nagy óvatossággal közelítünk? Ezek: a jövőképalkotás, a hálózatépítés, az igazmondás, a tanulás és a szeretet.”

A másik idézet Lányi András már említett *Együttéléstan* című könyvéből származik: „A kereszténység gyászos e világi története ugyan alaposan rászolgált Nietzsche és követői gúnyképre, az igazság azonban ettől függetlenül az, hogy a lét elérhetetlen egységének helyreállítását (aszketikus önmegtagadás, illetve dionüszoszi önfeladás nélkül) egyedül a felebaráti szeretetről szóló tanítás ígéri. (...) És csak a szabad ember tanul meg igazán szeretni, csak a szeretet indíthatja arra, hogy magát másoknak önként odaadja és az értük viselt felelősség terhét magára vegye.”

E két „kivülről jött” idézet talán elég alapot nyújt arra, hogy a *szeretetközösség megerősítésének „ökológiai szükségességére”* vonatkozó meggyőződésünket megerősítsük. Mit is mond erről hitünk?

Az ember Isten képére és hasonlatosságára teremtett létező, teremtője pedig a Szentháromság egy Isten. Tehát mélyen, „isteni jogon” jellegzi meg embervoltunk struktúráját a közösség(iség), hiszen „a Communio” teremtett minket a maga képére. Ezért is lehetünk biztosak benne, hogy ha a társadalom jelenlegi működés módjában a közösségi attitűd megvalósulásait problematikusnak találjuk, nem feladni kell azt, hanem visszavezetni valódi forrásához.

A Szentírás Isten gyermekeit közösségnek látja: már az Ószövetség is Isten népéről beszél, Jézus pedig – a Tizenkettő elhívásával szimbolikusan is jelezve – új választott népet gyűjt maga köré. Ráadásul ennek az „egybegyülekezésnek” még egy többletet is ajándékozik: saját jelenlétét köti hozzá. És itt érkezünk vissza a Teremtés hetére választott ígénkhez.

A Mt 18,20-ban ugyanis nem csupán egy praktikus részletkérdés megoldásához fűz Jézus megjegyzést. A fejezet előző sorai a testvéri fedésről szólnak, a közvetlenül megelőző versek pedig ettől a témától az evilági és a mennyei valóság szoros összekapcsoltságának gondolati vonalán haladnak tovább (amit megkötök ... amit föloldotok ... amit egyetértésben kértek). A 19. vers („*ha a földön ketten egyetértésben kérnek valamit, bármi legyen is az, megkapják Atyámtól, aki a mennyben van*”) indoklásaként hangzik el végül Jézustól a kijelentés: „*Mert ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük*”.

Ahogy gondolatmenetünk elején az efezusi levélből vett igénél, úgy itt is fontos észrevennünk: éppen az teszi jelentőssé e mondatot, hogy Jézus mint háttérben álló, mélyebben gyökerező indokra hivatkozik rá: amit kértek, megkapjátok ... mert ahol ketten vagy hárman együtt vagytok a nevemben, ott vagyok köztetek. Nem ezt a kijelentést tartja indoklásra szorulóknak, hanem éppen ezzel indokol. Szükségszerű tehát, hogy egyetemes és biztos ígéretként halljuk tőle ezeket a szavakat. A nevében összegyűlő közösségnek ígért jézusi jelenlét biztosítja az oldás és kötés, vagy épp az egyetértő kérés erejét, de nem áll meg ott, nincs kötve hozzá, hanem egyetemesebb nála: minden Krisztus nevében egyetértő közösség cselekvésére érvényes.

A teológia történetében van példa rá, hogy ezt az ígét kifejezetten az imádkozó, vagyis a liturgiára egybegyűlt közösségre értették, mintha Jézus kijelentése arra irányult volna. Természetesen arra is; ám sem azt nem indokolja semmi, hogy a 19. versben említett „egyetértő kérést” csupán a liturgikus könyörgésre értsük, sem pedig azt, hogy a szituációból a liturgiára vonatkozó sajátos útmutatás szándékát olvassuk ki. A „praktikus egyházi” szövegkörnyezet (a testvéri fedés, majd a következő versekben a megbocsátásra vonatkozó péteri kérdés) inkább épp arra indíthat bennünket, hogy a mindennapos közösségi tanúságtételhez adott egyetemes segítségként bízzuk rá magunkat erre az ígéretre.

III.

Krisztus tanítványainak feladata a tanúságtétel róla minden korban és minden helyzetben. Ez a tanúság csak őbenne magában lehet hatékony: őt magát kell tanúsítanunk (nem saját gondolatainkat róla). Továbbmenve: Ő maga akar tanúskodni bennünk, köztünk és általunk önmagáról és a Lélek által az Atyáról. Ehhez szükséges jelenlétét viszont – ahogy válsztott igénk is igazolja – nem „magányos harcosoknak”, hanem az ő nevében összegyűlő közösségnek ígérte meg. Az igazi hiteles tanú tehát – szavai alapján – az ő jelenlétével megajándékozott, egyetértő közösség. Ennélfogva első feladatunk, hogy közösséggé kell lennünk (annak minden formájában, a családtól az egyházig): imádkozó, munkája eredményét bizalommal kérő és cselekvésre kész Krisztus-tanítványokká, akik hisznek a tőle ajándékozott jelenlét erejében.

Ez érvényes arra a konkrét feladatra is, hogy hatékonyan akarunk cselekedni a teremtett világért, be akarjuk tölteni Istentől kapott hivatásunkat a teremtés iránt. És amikor így teszünk, meglepve (de valójában nem váratlanul) felismerhetjük, hogy a mai aggódó világ épp erre vágyik és vár: érzi, hogy közösségekre lenne szükség a válságból való kilábaláshoz; keresi az ehhez szükséges erőt; kutatja, hogyan lehetne összhangba hozni a jelenkori társadalmi közösség vívmányait a globális krízis azt túlnövő kívánalmaival; a szeretet ereje után sóvárog... S akkor a krisztushívó felismeri, hogy Üdvözítője épp erre a hivatásra, ennek a sóvárgásnak megválaszolására küldte Isten gyermekeként (vö. Róm 8,19) közösségben. A mi üdvösségünkért, a teremtés nevében, a teremtésért és a világ sóvárgására válaszul kell nekünk Krisztusban kérő és cselekvő közösséggé lennünk.

*Az Ökumenikus Teremtésvédelmi Munkacsoport nevében:
Nobilis Márió*

1. NAP

„NEM JÓ AZ EMBERNEK EGYEDÜL” (1MÓZ/TER 2,18)

MEDITÁCIÓ

„*És látta Isten, hogy ez jó.*” Minden egyes nap után ezt olvassuk a teremtés elbeszélésében. Isten teremtése jó. Megalkotta a világot, legvégül az embert, de azt is látta, hogy az embernek nem jó egyedül lenni. A két teremtés elbeszélés úgy egészíti ki egymást, hogy a második részletezi azt, ami az első fejezetben így van írva: „*Megteremtette Isten az embert, a maga képmására teremtette, férfit és nőt teremtette őket.*” (1 Móz 1,27) Így a nő és a férfi együtt hordozzák Isten képét a teremtett világban, hogy együtt valósítsák meg az ember hivatását és méltóságát.

Lehet, hogy egyedül lakik valaki, saját család nélkül, mert így döntött, fogadalmat tett, vagy magára maradt társa elvesztése után, még sincs egyedül. A kapcsolatai a múltban és a jelenben meghatározzák, befolyásolják a létét, körülveszik őt. Társas lények vagyunk. Szükségünk van egymásra, így vagyunk teremtve. Nem jó egyedül lenni. „*Lenni, azt jelenti kapcsolatban lenni önmagunkkal, embertársainkkal, Istennel és a teremtett világgal*” – vallotta Gyökössi Endre pasztorálpszichológus lelkész. Amikor sérül vagy hiányzik valamelyik kapcsolat, akkor hiányos, szárnyaszegett, megszegegyedett életet élünk.

Nagy méltóság, hogy Isten munkatársai lehetünk a teremtésben, az alkotásban, a teremtett világ rendjének és törvényeinek kikutatásában és fenntartásában. Dolgozhatunk Isten szántóföldjén, a szőlőjében, a magvetésében, az aratásában, és élvezhetjük gyümölcseit, de tudnunk kell, hogy Istennek, a gazdának számadással tartozunk mindezekért.

Isten az általa teremtett állatokat bemutatja az embernek, hozzáillő segítőtársnak azonban csak a másik ember alkalmas. Bár a magányosan élő, beteg, súlyos depresszióban szenvedő ember életében egy házi kedvenc szinte a társ-pótlék szerepét tölti be, az ember valódi és igazi társas

kapcsolatra csak egy másik emberrel juthat. A növények és állatok élőlények, de nem képesek helyettesíteni a másik embert.

Szükségünk van embertársra, munkatársra, segítőtársra, aki támogatja munkánkat, ötleteket ad, együtt gondolkodik velünk, kezét nyújtja, vállalja a felelősséget velünk együtt, osztozik a terhek vállalásában, a bizalmát és barátságát kínálja. Isten teremtésben nyújtott ajándéka, hogy házas társra találunk, akivel kiegyesül női/férfi létünk. A házasság nagy titka, hogy két nagyon eltérő alkatú és gondolkodású ember – a férfi és a nő – különbözőségük ellenére szövetséget köt egymással. Az már a bűn következménye, hogy versenytársrá válnak. Krisztusban azonban átélhetik a bocsánatkérés és bocsánatadás élményét is, amit egyedül soha nem tudnának. Együtt tanuljuk meg a lemondást, hogy tudjunk egymáshoz illeszkedni, alkalmazkodni, képesek legyünk elhordozni, elszenvedni egymás másságát. Önmagunkat, szeretetünket adjuk egymásnak, ha a Lélek által egységre jutunk.

A teremtett világért viselt felelősségben gyakran egyedül érezzük magunkat: „*Nincs emberem*”. Kicsinek, kevésnek tűnik, amit magányos harcosként véghez tudunk vinni. Isten azonban nem ezt akarja, és nem hagyja, hogy magunkra maradjunk. Ne érezze senki egyedül magát! De rajtunk is múlik, hogy elfogadjuk-e a társakat, akiket a Teremtő mellénk teremtett. Mert mindenkinek ad társat, hogy betöltsük hivatásunkat: szeretetre vagyunk teremtve.

Karsay Eszter

IMÁDKOZZUNK!

Mennyei Atyánk! Te közösségre teremtettél minket. Ne engedd, hogy az önzés és hiúság csapdájába esve, másokat semmibe véve éadjuk el céljainkat. Kérjünk, add, hogy a körülöttünk élő emberekben ne a versenytársat, hanem a teremtett világért együttműködő munkatársat lássuk. Ámen.

MŰVÉSZET

Andy Denzler szobrának címe: *Selfie*. Mai értelemben már nagyon is hétköznapi a téma: egy fiatal lányt ábrázol, aki éppen selfie-t készít magáról. A szobor textúrája jobban kiemeli az ábrázolt individuum töredezettségét, fragmentáltságát. A lány egyedül van, mégsem érződik rajta magányának

súlya, hiszen a kommunikáció folyamatos: Bárhol, bármikor készíthet magáról képet, melyet rögtön fel is rakhat az idővonalára. Tulajdonképpen gondolhatja azt, hogy nincs egyedül, sőt, hogy sok száz ismerőse figyelmét tudhatja magáénak. Mintha korunk egész technikai civilizációs apparátusa, beleértve a virtuális tereket, azért lenne, hogy a magánnyal szemben megkonstruálhassa az egyén a közösségben-lét illúzióját. Pedig az egyedüllét még ettől nem lesz társas-lét. Egy üzenet, egy megosztás, egy

fénykép, vagy videójáték csak kicsit több a semminél. A *társ* hiánya ásító űrként még mindig ott marad az egyedül maradt ember számára, melyet megpróbálhat illuzórikusan megszüntetni, és a technika a lehetőségek széles skáláját kínálja, de a magány attól még megmarad. Talán nem gyötrő annyira, amíg az aktivitások tartanak, amíg lefoglalnak az üzenetek és küldések, és a pályákon való továbblépés izgalma, és el lehet feledkezni arról, hogy

egyedül vagyunk. Mert végső soron egyedül vagyunk, egyedül születünk és egyedül halunk meg, és életünk két földi végpontja között is sokszor egyedül kell lennünk. Az egyedüllét szenvedés. Nem jó az embernek egyedül... De ha elfogadjuk az egyedüllét szenvedését, elfogadjuk, hogy ez sorsunk lényeges, elkerülhetetlen összetevője, akkor feltárulhat számunkra létünk mélysége. Isten nem akar ettől a szenvedéstől feltétlenül és minden áron megkímélni. Az egyedüllétkor átélt szenvedés, elszeparáltság és magány része annak a tapasztalatnak, mely bennünket az Istenre szorultságunk felismeréséhez vezethet el.

Részlet Ferenc pápa *Laudato si'* kezdetű enciklikájából közösen otthonunk gondozásáról (222.)

A keresztény lelkiség az életminőség felfogásának alternatív módját javasolja, és olyan prófétai és szemlélődő életstílusra bátorít, amely a fogyasztáshoz való ragaszkodás megszállottsága nélkül képes a mélységes öröme. Fontos idekapcsolnunk egy ősi tanítást, amely jelen van a különböző vallások hagyományaiban és a Bibliában is. Arról a meggyőződésről van szó, hogy „a kevesebb több”. A fogyasztás lehetőségeinek állandó halmozása ugyanis szétszórttá teszi a szívet, és megakadályozza, hogy meg tudjunk becsülni minden dolgot és minden pillanatot. Ezzel szemben, ha derűsen jelen tudunk lenni minden valóság előtt, bármilyen kicsiny legyen is, ez a megértés és a személyes kibontakozás sokkal több lehetőségét nyitja meg számunkra. A keresztény lelkiség azt javasolja, hogy a józan növekedést válasszuk, és legyünk képesek örülni a kevésnek. Ez az egyszerűséghez való visszatérés, amely lehetővé teszi, hogy megálljunk és értékeljük a kicsinyt, hogy hálát adjunk az élet kínálta lehetőségekért anélkül, hogy ragaszkodnánk ahhoz, amink van, vagy szomorkodnánk amiatt, amink nincs. Mindez megkívánja, hogy kerüljük az uralkodás és az élvezetek puszta halmozásának dinamikáját.

2. NAP

„ÉS LESZNEK KETTEN EGY” (1MÓZ/TER 2,24)

MEDITÁCIÓ

Petőfi Sándor költészetéről nem az szokott először eszünkbe jutni, hogy „hitvesi líra”, pedig költőink közül talán ő írta a legszebb verseket a feleségéhez. *Minek nevezzelek?* című költeményének záró soraiban „*legvakmerőbb reményimet megszégyenítő ragyogó valóság*”-nak mondja szeretett Júliáját.

Házasság, család, teremtés, teremtett világ – hogyan is lehetne enél a szép megfogalmazásnál jobb közös nevezőt találni hozzájuk? Olyan „valóságok”, létező dolgok, ajándékok, amelyeket Istentől kaptunk, amelyektől sokat remélünk, és amelyekben Isten sokkal többet rejt el számunkra, mint remél(het)tük volna...

Mert hiszen: hogy is ne lennének (aki még előtte áll), lettek volna (aki már házas) reményeink jövőbelinkkel kapcsolatban? Hogy ne reménykednénk, reménykedtünk volna egy szép közös jövőben a jegyben járás során? Álmodunk, álmodtunk szerelmet, hűséget, kitartást, gondoskodást. Aztán: reméltünk gyermekeket, családot, kölcsönös szeretetet, örömet, derűt. Álmodtunk gyermekeinkben, a ránk bízottakban tehetséget, fejlődést, „szép, okos lányt, és bátor, értelmes fiút” (hogy megint a költészethez nyúljunk).

Ha azután életünk adott pontján megállunk kicsit néhanap (tegyük meg most is!), és körül- és visszanézünk, akkor amit látunk a „mieinkben”, az ez a bizonyos legvakmerőbb reményeinket megszégyenítő ragyogó valóság lesz! Ez az állítás – hogy tudniillik családjunk múltjának és jelenének valósága ragyogó, reményeinket meghaladó –, nem tévesztendő össze gondtalansággal, folyamatos heppiendek sorozatával, kicsattanó egészséggel késő öregkorig, nehézségek, tragédiák elkerülésével! Nem azt az állítást akarjuk egymásra erőltetni, hogy életünk gondtalan lenne vagy lett

volna. Ez a bizonyos „ragyogó valóság” nem az életút, nem a körülmények, nem a történetek – hanem a „másik” maga, a másik ember, akit szemlélünk!

Álljunk meg, gondoljuk át most mindnyájan, akikre emberek vannak bízva – férj, feleség, gyermek, testvér, szülő, unoka, rokon, barát, vagy „csak” felebarát – ugye, hányszor fedeztünk fel meglepve olyan kincseket a másikban, amire gondolni sem mertünk volna, amire nem számítottunk, nem is vártuk volna el? Legtöbbünknek vannak, voltak ilyen élményei – legfeljebb nem álltunk meg a meglepetést mélyebben átgondolni. A felvillanó elcsodálkozások, talán kimondatlan elismerések: „nem gondoltam volna”, „nem vártam volna (el)”, „eszembe se jutott volna” az, ahogy a férjem reagált egy helyzetben, amire a feleségem képes volt egy másikban, amit a gyermekem kihozott, kibontakoztatott magából. Ilyenkor világosan meglát-hatjuk, újra meg újra, hogy a Teremtő olyan ajándékokat adott nekünk és bízott ránk, amelyekben – azaz: akikben – sokkal több van, mint amire számítottunk, akik kiszámíthatatlan meglepetésekkel szolgálnak, ha el nem szegjük fejlődésüket, lehetőségeiket. Így van a családban, s így van a természet csodáival is. Ha el nem szegjük fejlődésüket, lehetőségeiket! Ha szolgáljuk, segítjük, őrizzük őket!

A katolikus egyházban a házasságkötés szertartásán végigvonul a „tisztelem és szeretem” kettős ígérete. Megígérjük, hogy egy életen keresztül mindennap, mindig így fordulunk egymás felé. S ha a fenti gondolatok fényében kicsit meggondoljuk, magunk is világosan látjuk, miért oly fontos a mindennapokban ez a hozzáállás, ez az igyekezet, a „tisztelem és szeretem” ígérete? A tisztelet: a titokkal szembeni megilletődöttség, s annak elismerése, hogy nem vagyunk nagyobbak annál, akivel-amivel szemben állunk. A szeretet: a ránk bízottak javának akarása, s az igazságosságon túlmutató nagylelkűség. Csak ez a magatartás teszi lehetővé azt, hogy a Teremtő a mi segítségünkkel, közreműködésünkkel „kibontogassa” azokat az ajándékokat, amiket (akiket) Tőle kaptunk! A „tisztelem és szeretem”, mint általános, alapvető hozzáállás a ránk bízottakhoz, a társainkhoz, de a társ-teremtményekhez is, teszi lehetővé ezer különböző helyzetben, hogy megtaláljuk

az ezerféle helyes magatartást, hogy aprópénzre váltsuk a tiszteletet és a szeretetet. Másképp éli meg ezt kisgyermek, fiatal, meglett ember és öreg, mert más a tudása és mások a lehetőségei. Mégis, a tisztelő-szerető magatartás eredménye ugyanaz lesz: érdeklődő, ámuló, gyönyörködő, szelíd, kapcsolatteremtő, kedves, segítőkész, biztató, támogató, védő, gyógyító, alkotó tettek, szavak, gesztusok.

Ahogy növekedünk, egyre messzebb látunk. Ténylegesen is, térben és időben, s átvitt értelemben is. Családunkban megérve, otthonunk magházából kihullva magunk is termékenyekké válhatunk, a magunk és a mieink otthonát építve. Ahogy megéljük a kapott gondoskodást, s azt, ahogy mi magunk is gondoskodóvá válunk, megértjük a „művelje és őrizze” küldetést is (1Móz/Ter 2,15), amelyet mindnyájan megkaptunk mindazon teremtmények felé, akikre, amikre ténylegesen hatásunk van, ha mégoly kicsi is. Elsősorban és először a család tanít, átvitt értelemben is, ajándékot bontogatni és ajándékot készíteni, reménykedni, meglepődni, s megtanít türelemmel öröködni a lehetőségek fölött...

„Szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szív föl nem fogta, amit Isten azoknak készített, akik szeretik Őt.” Ezt Pál apostol (1Kor 2,9) az örök életre, Isten országára mondja – de az örök életet megkaptuk, s Isten országa eljött közénk! Engedjük, hogy Mennyei Atyánk megleljen minket szeretetének ajándékaiban, amelyeket magunkban, szeretteinkben, s a többi teremtményben tartogat számunkra! Forduljunk egymás felé és a ránk bízott természet felé mindenkor tisztelettel, szeretettel, és a meglepetést váró-sejtő gyermek örömteli reményével!

Zlinszky János

IMÁDKOZZUNK!

Teremtő Istenünk! A Te ajándékaid felülmúlják minden reményünket. Köszönjük családtagjainkat, felebarátainkat, akiket ránk bízál. Köszönjük a közösségeket, amelyekhez tartozunk. Hálát adunk, hogy általuk is gondoskodsz rólunk. Add, hogy egymásra és a teremtett világra rácsodálkozva betölthessük a művelés és őrzés felelősségteljes feladatát. Ámen.

A preraffaelita John Everett Millais festménye a jó példa arra, hogy a szerelem sosem tisztán jelentkezik, mindig keveredik benne az önazonosság keresése és a hovatartozás vállalása. A művész azt a kérdést teszi fel, hogy vajon a szerelem lehet-e olyan erős, hogy az identitást is feloldja? A válasz a kérdésre maga a kép, melynek címe: *A hugenotta*.

A festmény legfontosabb jelképe a fehér szalag. A lány megpróbálja rávenni kedvesét, hogy karjára fehér szalagot kössön. 1572. augusztus 23-án, Szent Bertalan éjszakáján Párizsban a békülés szándékával összegyűlt hugenottákat a király beleegyezésével legyilkolták, de a gyilkosok megkímélték azokat, akiknek karján fehér karszalag volt, az volt a jel, hogy kik a

katolikus egyház hívei. A fiatalembert a fehér karszalag megvédte volna. A leányt, lévén katolikus, még a tervezett mérsárlás előtt beavatták a titokba, hogy mi lesz az ismertetőjegy. Szerelme iránti féltésből megpróbálja rávenni a hugenotta fiatalembert, hogy viselje a karszalagot. A fiatalember azonban ugyanazzal a karjával, amellyel átöleli a lányt, gyengéden le is fejtí karjáról a szalagot. Szerelem és identitás egymásnak feszülő érzéseinek belső konfliktusát láthatjuk. Számos kultúrában, gyúru helyett a két hitves kezének, vagy ujjának összekötözésével fejezik ki összetartozásukat. A fehér karszalag tehát ugyanakkor még kettőjük lehetséges frigyének is jelképe. Millais Giacomo Meyerbeer operájának, a Les Huguenots-nak a hatására festette meg képét. Az operában az egyik szereplő, Valentine sikertelenül próbálja rávenni kedvesét, Raoult, hogy fehér karszalagot viseljen.

Részlet Ferenc pápa *Laudato si'* kezdetű enciklikájából közös otthonunk gondozásáról (223.)

A szabadon és tudatosan megélt mértéktartás felszabadító. Ez nem kevesebb élet, nem gyengébb izzás, épp ellenkezőleg. Valójában azok élveznek és élnek meg jobban minden pillanatot, akik felhagytak azzal, hogy innen-onnan csipegessenek, hogy mindig olyasmit keressenek, amijük nincs. Az ilyenek megtapasztalják, mit jelent értékelni minden egyes személyt és minden dolgot, megtanulnak kapcsolatba lépni a legegyszerűbb valósággal is, és tudnak örülni neki. Így képesek csökkenteni a kielégítetlen igényeket, korlátozni a fáradtságot és a megszállottságot. Lehetséges az, hogy kevésre legyen szükségünk és nagyon éljünk, főképp akkor, ha képesek vagyunk megtanulni, hogy más dolgokban leljük örömeinket; ha megelégedést találunk a testvéreinkkel való találkozásokban, a szolgálatban, karizmáink kibontakoztatásában, a zenében és a művészetben, a természettel való kapcsolatban, az imádságban. A boldogság megkívánja, hogy korlátozni tudjuk bizonyos igényeinket, melyek elkábitanak minket, és így készek legyünk az élet kínálta sokféle lehetőség megragadására.

3. NAP

„JÉZUS KÖZELEDETT ÉS CSATLAKOZOTT HOZZÁJUK.” (LK 24,15)

MEDITÁCIÓ

A Szent István Társulat Bibliafordításában az emmausi tanítványok története az emberhez közeledő és csatlakozó Jézusról beszél. Mik az előzmények? Jézus útja a Golgotáig, szenvedés a keresztfán, halál, temetés és harmadnapra feltámadás. Micsoda három nap volt ez nagypéntektől húsvét vasárnapig! Mennyi emberileg nem várt esemény és isteni közbeavatkozás! És micsoda hét ez a virágvasárnapi bevonulástól kezdve. Isten csodálatos terveivel, amelyek legyőzik a bűn embert és világot romboló erejét. Van miről beszélgetni, tanakodni, gondolkodni és feldolgozni az úton: Ki volt Jézus? Miért történt mindez? Tényleg feltámadt? Mi lesz velünk és mi lesz ezzel a világgal ezután?

Ketten voltak az úton. A leírásból kiderül, hogy a baktató tanítványok elbizonytalanodtak, szomorúak, kilátástalanok, és olyan búskomorság borítja be őket, hogy a mellékük szegődő Mestert sem ismerik fel. Pedig ő megígérte, hogy ahol ketten vagy hárman az ő nevében együtt vannak, ott ő is útitárs... Hasonló lelki vakság nyomasztja Máriát is, amikor a feltámadott Jézust kertésznek nézi a sírok között. (Jn 20,15) A reménytelenség látás nélkülivé tesz minket. Ha feladjuk, nem emeljük fel tekintetünket, és csak a föld nehéz állapotát látjuk magunk alatt, akkor nem rendelkezünk jó kilátásokkal. Jézus azonban felemeli szemünket, azt mondja, nézzünk fel! Az isteni távlatokkal gyógyítójává lesz az emberi közösségnek! Lássuk meg a Golgota csúcsán a szeretet által győzedelmeskedő Krisztust. Aki életét adta ezért a világot, az emberért, hogy legyen új teremtés, hogy legyünk a remény emberei, akiknek van látásuk ennek a világnak a jövőjéről. Krisztus feltámadt, valóban feltámadt, így lehet a megújulás üzenetét képviselnünk!

Közösségben vagyunk. A teremtett világban Jézus képviselőiként nem vagyunk egyedül. Nem csak azért, mert körülöttünk egyre több

emberrel tudunk kezét fogni az Istentől kapott értékek, lelki ajándékok és a Jézusról szóló örömhír ügyéért. Az Úr maga is köztünk van. Jézus Krisztus tanítványait a Mester maga kíséri, közeledik és csatlakozik hozzánk. Keljünk így útra vele a családban, munkában, szolgálatban, a gyülekezetben, az egyházban – a teremtettség és az újjáteremtés védelmében. Jézus velünk. Kicsoda ellenünk? Az emmausi tanítványok elkeseredettsége a nap végére megbékéléssé válik. „Békesség néktek” – üzeni Jézus (Jn 20,21) a szentség által, a megtört kenyérben; az ő személyes áldozatában. Jézus a szent jegyek által csatlakozik hozzánk, önmagát adja nekünk, hogy küldetésünkre felkészítsen, erőt adjon, felhatalmazzon. És talán azt kívánja, a megbékélést éljük meg mi is abban, hogy cselekvő tanítványok leszünk, áldozatot hozunk, felvállaljuk őt.

Amikor az emmausi tanítványok újra útra kelnek, már a békeség evangéliumának hírvivői, akik nincsenek egyedül. Legyőzték a szorító magányt, a bénultságot, a lelki vakságot, az üres reménytelenséget. Jézus van velük az úton. Már semmi sem takarja el szemük elől Őt, az Úr ettől kezdve lelki módon állandóan jelen van és kísér. Lesznek még próbáik? Természetesen lesznek. De szívük „felhevült”, ahogy a Szentírás fogalmaz. Indítson bennünket is a Szentlélek, az ő szent tüze éleszen bennünket, adjon világosságot, felelősségérzetet szívünkbe, hogy lépjunk, induljunk és cselekedjünk a világban, mint Isten küldöttei és mai tanítványai. Sóvárogva vágyik a pusztuló világ a megújulás és feltámadás üzenetének örömhírére!

Khaled A. László

IMÁDKOZZUNK!

Drága Mesterünk! A legnagyobb örömhír számunkra az, hogy Te magad szegődsz útítársunkká életünk útján, mert Nélküled csak bizonytalanul bolyongunk kérdésekkel, kétségekkel tele. Kérjük, nyisd meg szemünket a valódi látásra, és indítsd szívünket cselekvésre és hálaadásra. Ámen.

Henry de Toulouse-Lautrec grófi családból származott, gyermekkorában mindkét lábát eltörte és e szerencsétlen baleset következtében törpe alkatú maradt. Csak az anyjára támaszkodhatott ettől kezdve, mert apja lemondott róla, hiszen nem tudott vele részt venni a kilovaglásokban, vadászatokon és az egyéb úri foglalatosságokban. Kamaszkorában a betegágyban kezdett el rajzolni, ez vált a szenvedélyévé, pár év múlva a Montmartre-ra költözött, művész példaképei közelében bérelt lakást, hamarosan a Moulin Rouge törzsvendége lett, és hamarosan maga készítette a szórakozóhely plakátjait, melyek hamar ismertté tették a művészvilágban. Éjszakáit gyakran töltötte a bordélyházban. Azok váltak barátaivá és modelljeivé is, akiket addig senki sem mert volna annak megtenni, vagy annak választani.

Az itt készült rajzai mély együttérzését és a nyomorúságban való osztozás szándékát is kifejezik. Ez a magatartás pedig Jézust juttathatja eszünkbe, aki a „vámszedők és bűnösök barátja” jelzőt érdemelte ki kortársai körében. Hiszen Jézus nem az igazakért jött, hanem a bűnösökért. Carter Heyward episzkopális teológusnő 1999-ben ezzel a címmel publikált könyvet: *Mentsük meg Jézust az igazaktól*, vagyis azoktól, akik úgy gondolják, hogy ők úgy élnek, ahogy helyes és ahogy kell. Pedig éppen a teremtett világ válságba sodrása mutatja meg, hogy a nyugati civilizáció átlagos polgárának az életformája a fenntarthatatlanságával korántsem tekinthető helyesnek vagy igaznak. Sokakhoz Jézus éppen azért nem tud tényleg közelebb kerülni, mert a polgári értelemben „helyesen élők” – megbotránkozásukkal – ezt lehetetlenné teszik számukra.

Részlet az Egyházak Világtanácsa *A Szentlélek jelei* című jelentéséből (49., 50., 53.; Canberra, 1991)

Az egyház a Krisztusban való „új teremtés” jele, a megváltás által az összetörtből egész lett, a halálból életre kelt. Mint megváltott közösségnek az egyháznak alapvető fontosságú feladata van a teremtés megújításán. Ez az egyház prófétai feladata, és arra kapott elhívást, hogy erre hittel, bátorsággal és reménységgel válaszoljon.

A Szentlélek ereje képessé teszi az egyházat arra, hogy életadó, gyógyító és fenntartó közösség legyen, ahol a sebzett és az összetört újra egészséges és megújult lehet. Ez a megerősítés lehetőséget biztosít arra, hogy igazságos és fenntartható társadalmi és gazdasági formákat találjunk, és felfedezzünk kreatív és összefüggéseiben is megfelelő módszereket, amelyekkel felelősségünknek eleget tehetünk.

A megújulás feladata azt igényli, hogy észrevegyük Isten teremtő munkáját a világban, Krisztus megváltó munkáját és a Szentlélek hatalmát, amely képessé tesz arra, hogy hűségesek legyünk.

4. NAP

„NINCS EMBEREM, HOGY AMINT FELKAVARODIK A VÍZ,
BEEMELJEN A MEDENCÉBE.” (JN 5,7)

MEDITÁCIÓ

Őt oszlopcsarnoka volt a Betesdának, amelyet Augusztinusz jelképesen Mózes öt könyvével, a Törvénnyel azonosított. Vakok, sánták, bénák tömege feküdt ott, de az oszlopok senkit nem gyógyítottak meg, mert a törvény nem képes életet adni (Gal 3,21). A merev pillérek csak arra a hibára emlékeztethették őket, ami miatt oda kerültek. A méltóságuktól megfosztott emberek csak nézhették az oszlopfők égbe törő büszkeségét. Ám volt valami nagyobb, ami legyőzte a kolonnádok komorságát, ami természetesebb volt az építménynél, és erősebb a kőnél. A víz, a tó vize gyógyított.

Őt oszlopcsarnok alatt várták az elesettek, hogy alkalomadtán berohanjanak az angyal által felkavart tóba, mert az első belépő meggyógyult, bármi baja is volt. Milyen tülekedés volt ott, amikor fodrozódott a víz? Hányszor kelt fel a fáradtságtól elaludt beteg arra, hogy a vízbe rohanók tapossák? A vakok hogyan bolyongtak a tömegben, amikor eljött az idő? A sánták hogyan botorkáltak oda? Ma is egyre keményebb és véresebb csatákat folytatunk a természet erőforrásaiért, hogy mi legyünk az elsők.

Őt oszlopcsarnok mint váróterem adott olyan gyógyulási lehetőséget, amely versenyhelyzetet teremtett a gyógyulni vágyók között. Ebben az ókori egészségügyben is jó időben, jó helyen kellett lenni, jó embert kellett megszólítani, türelemmel várni, és a kiszolgáltatottságban is reménykedni. Bad Ragaz egy híres svájci gyógyfürdő, ahol a gyógyforrás egy mély szakadékban tör föl. Már a 9. században szerzetesek gyógyítottak ott, akik erre tették fel életüket. Régen nem voltak eszközök arra, hogy felvezessék a vizet, ezért a betegeket kötelekkel leeresztették a szakadék mélyére, ahol a szerzetesek gondoskodtak róluk.

Nem elég, ha a természetben meg van arra a lehetőség, hogy gyógyuljunk, ember is kell, aki segít ebben.

Öt oszlopcsarnok okozott számtalan csalódást a harmincnyolc éve beteg embernek is, mint annyi másnak. Hányszor maradt le az anyagi gyógyításról? Hányszor lökték félre más beteg emberei, és hányszor látott másokat meggyógyulni? Mondatában a lemondás van: „Amíg én odaérek, más lép be előttem”. Saját tapasztalatából az ember és természet kapcsolatának fontos pontjára világít rá: van egy Isten által teremtett lehetőség, és van, akinek szüksége van rá, mégsem jut hozzá.

Öt oszlopcsarnokba lépett be Jézus, aki meglátta ezt a reménytelen helyzetet. Hiába van meg a természetben az erőforrások sokasága, és hiába kiált az egész világ rehabilitációért, ezt önmagában sem a szabályozás, sem a versenyzés, sem a technika, sem az akarat, sem a birtoklás nem oldja meg. Ehhez ember kell, aki lehajol az elesetthez, aki segít a gyógyulásban. Jézus, az Emberfia lett ez az ember, aki oda lépett hozzá. Aki úgy ismerte a vizet, mint aki teremtette, s mint aki járt rajta. Úgy ismerte a tehetetlenséget, mint akit keresztre feszítettek. Olyan harmóniában élt a természettel, mint aki alkotója volt. Kövessük Öt, szálljunk ki a versenyből, az erőforrások önző birtoklásából, és segítsünk először azokon, akiknek szükségük van rá. A teremtésvédelem nem a magunk által teremtett világ őrzése, hanem a legkisebb teremtmény védelme.

Kodácsy Tamás

IMÁDKOZZUNK!

Istenünk, Urunk! Hányszor használjuk ki egymást, a természetet, a teremtett világ erőforrásait önzésből, akarásból, nemtörődömségből, pedig Te szereztebből alkottad mindezt. Szövetségestársakká tettél minket minden teremtményeddel. Add, hogy ezt felismerve ne kihasználjuk, hanem felhasználjuk a Tőled kapott ajándékokat embertársaink javára és a Te dicsőségedre. Amen.

Judith Dazzio festőnő 1942-ben született. Habár nem volt személyes tapasztalata a II. világháborúról és a holokausztról, de ezekre az eseményekre való reflexió határozza meg művészetét. Több képének inspirációját korabeli fényképek adják. *A koldus* című festmény is archív fényképet idéz. A képzelet számára nem könnyű megformálni a kiszolgáltatottságnak és nyomorúságnak ezt a szintjét, ezért szükséges a dokumentációhoz fordulni. De az utcán félig fekvő ember látványával minden nagyobb városban találkozni.

Nem számít, hogy miért került valaki ilyen állapotba, betegség miatt, vagy baleset következtében, a lényeg az, hogy élete legfontosabb kérdése ez: van-e emberem? A mozgássérült teljesen másokra van utalva, ha olyan családban él, akikre számíthat, akkor léte terhének egy részét meg tudja hozzátartozóival osztani, de ha nem állnak mellette családtagok,

akkor egyedül van egy közönyös és ellenséges világban. Amikor valaki-vel megtörténik, hogy betegség, vagy baleset miatt élettere, mozgáslehetősége radikálisan lecsökken, akkor rájön arra – ahogy azt egy idős, egyedül élő mozgássérült megfogalmazta –, a szomszédod a legfontosabb embered.

Részlet Karl Barth *Szemvillanások* című kötetéből (Kálvin Kiadó, 147-148. o. Fordította: Zámbóné Tóth Emese)

Aki az embert embertársa nélkül látja, az egyáltalán nem is látja őt. Aki nem tudja azt kezdettől, az első pillanattól és az első szótól kezdve, és nem veszi számításba, hogy az embernek van felebarátja, az egyáltalán nem is látja az embert. Az ember szentségét Jézus fényében keressük: annak a ténynek a fényében, hogy az ember Jézus az emberért van. Ő bizony annak az embernek az Üdvözítője, aki megtagadja a maga emberségét. Ebből azonban nem következik az, hogy az ember megszűnt embernek lenni, és hogy nekünk megengedett lenne, netán parancsot kaptunk volna arra, hogy éppen az embertelenséget magyarázzuk emberségnek, bűnének művét Isten jól megteremtett világa művének tartjuk. Hogy nem szűnt meg embernek lenni, éppen az a tény bizonyítja, hogy az ember Jézus Krisztusban van Üdvözítője. Ezt mutatja az a tény, hogy a Jó Pásztor elveszett juha kedvéért felkerekedett, hogy őt a korábbi állapotnak megfelelően újra visszavigye a nyájához. Ez az, ami miatt az embertárs nélküli ember eszméje eleve elviselhetetlen és megvitásra alkalmatlan. Ember-telen minden olyan állítólagos emberség, amely már a gyökerében nem felebarátí. Minden egyes ember ember volta abban áll, hogy létét mennyiben határozza meg a többi emberrel való együttélése. Nem önmagában véve, hanem amennyire a többi emberrel közösséget vállal, lehet az ember látható módon emberi, felelhet meg annak az elhívásának, hogy Isten szövetséges társa legyen, és lehet az a lény, akiért Jézus van, vagyis valódi ember.

5. NAP

„JÓ NEKÜNK ITT LENNI” (MT 17,4)

MEDITÁCIÓ

Az idézett evangéliumi igehely Jézus megdicsőülésének, színeváltozásának történetében található. Jézus felvisz magával a hegyre három kiválasztott tanítványt, Pétert, Jakabot és Jánost. A hegyen olyasmi történik velük, ami kívül esik a szokványos földi létezés minden ismert kontextusán: Jézus istensége kézzelfogható, érzékekkel megtapasztalt valósággá válik egy pillanatra a tanítványok számára.

A fényességbe öltözött Jézus Illéssel és Mózással beszélget. Ekkor tör ki Péterből az önkéntelen felkiáltás: Jó nekünk itt lennünk! Péter elragadtatásában rögtön beszélni és cselekedni kezd, azonmód szentélyt akar építeni Jézusnak, Illésnek és Mózesnek. A szent elsődleges megtapasztalása felébreszti benne az ügybuzgóságot, a tanítvány tevőleges részese kíván lenni annak a csodának, amit átél, az építés gesztusával rögtön viszonzni is akar valamit, adni kíván az őt ért kiváltság ellentételezéseként. De nem csupán a hálás viszonzás, a megfelelő vágyás hajtja, hanem a pillanat meghosszabbítására, öröklétbe vetítésére irányuló sóvárgása is.

Alkotásba merevíteni a percet, megragadni a megragadhatatlant, emberi mértékkel elrendezni az ember által elrendezhetetlent – mindannyian ismerjük ezt a késztetést. A folytatás azonban minden igyekezet hiábavalóságára világít rá. Isten fényes és egyszerre árnyékot is adó felhőből inti a tanítványokat arra, hogy szeretett Fiát, Jézust kövessék. A lelkesedést félelem váltja fel, nem szólnak többet, arcra borulnak. Elapad az igyekezet, megbénul a tenni akarás. Ebben a dimenzióban szinte nevetségessé válik minden addigi szó és tett, az ember magától nem kel fel ebből a helyzetből. Jézusnak azonban így is szerető gondja van tanítványaira, félelmet és szorongást elűző szavával újra felemeli és visszavezeti őket megszokott életükbe.

A hegyről lefele meghagyja nekik, hogy míg itt van velük, ne beszéljenek a látottakról. A hegy lábánál sokaság, a mindennapi élet zajos tumultusa várja őket, a gyógyulásra és kedvező fordulatra várók tömege. Jézus távollétében a tanítványok nem képesek a gyógyításra, értetlenkedve kérdik: nekünk miért nem sikerült? Jézus hitetlenségükre mutat, egyszersmind kiemeli, vannak nehezebb esetek, vannak komolyabb problémák, a szóban forgó démon csak imádságra és böjtölésre távozik. A hit tehát nem áll szemben az imádság cselekvő és a böjtölés lemondó, szenvedő gyakorlásával, sőt, igazi gyógyulásra csak ezek egymástól elválaszthatatlan egysége vezet.

A környezeti válság, a természetben esett sebek orvoslása sem térhet el ettől a mintától: a gyógyítás hit nélkül lehetetlen vállalkozás, de a mélyen gyökerező, makacs bajok sikeres elűzéséhez elengedhetetlen az imádság folyamatos, önátadó figyelme, valamint a jóllétünkhöz szükségtelen, felesleges és pazarló javakról való önkéntes lemondás. Ami a hegyen történt, egyszeri és pillanatszerű, olyan jel (Jézus szavai-val látomás), amely indíttatást és erőt ad a gyógyításhoz, egyszersmind nyilvánvalóvá teszi, rá vagyunk utalva az isteni iránymutatásra és a jézusi irgalomra egyaránt.

Szűcs Kinga

IMÁDKOZZUNK!

Úr Jézus! Megnyugtató a Te közeledben lenni. Ha Veled vagyunk elmúlik a zaj; béke és nyugalom vesz körül minket. Kérjük, add, hogy ebben a csendben meghalljuk a Te hívó szavadat. Szentlelked adjon nekünk hitet, hogy „lemerjünk jönni a hegyről”, és bátran vállaljuk a ránk bízott feladatot. Ámen.

Robert Southcott székei a Montreáli Szépművészeti Múzeumban láthatóak. A képzeletünk játéka öltött volna a művész által alakot? A székek háttámlái külön életet élnek, önállósodnak, mintha a rajtuk ülők vágyait akarnák kifejezni. Összegabalyodnak a másik három szék támláinak meghosszabbodott nyúlványaival hogy nem lehet már tudni melyik nyúlvány melyik székhöz tartozik. Pár ember hosszan tartó együttlétét is kifejezheti négy egymás mel-

lé helyezett szék. Székekkel sok mindent ki lehet fejezni. Előfordult már velünk, hogy szívesen megállítanánk az órát. Amikor úgy érezzük, nagyszerű pillanatokot élünk át, és nem akarjuk, hogy elmúljon? Sokféle emberi kapcsolat is előidézheti ezt az érzést bennünk, barátokkal való együttlét, szerelem, de nem fér össze ezzel az érzéssel az, amikor feszenünk, amikor nagyon kontrollált módon kell viselkednünk, amikor vigyáznunk kell a sza-

vainkra, és minden mozdulatunkra, megnyilvánulásunkra. Mindez arra kell, hogy figyelmeztessen bennünket, hogy a hitbeli élmények és együttlétek igazi paradigmája a megdicsőülés hegyi történet, melynek szereplője Péter

még meghosszabbítaná bizonytalan ideig az együttlétet. Az idő azonban múlik, várnak a feladatok, a világ megmentésének ügyei, és az oly sok örömet adó együttlétből fel kell állni, a székek megüresednek, de látványuk a múlt időre és a minket a székekből felállító tennivalókra emlékeztetnek.

**Részlet I. Bartholomeosz ökumenikus pátriárka beszédéből
(Kalifornia, Santa Barbara, 1997)**

Az ember és a környezete közti kapcsolat szívében az emberek közötti kapcsolat áll. Mint egyének, nem pusztán Istennel állunk függőleges, egymással pedig vízszintes kapcsolatban, hanem egy olyan összetett kapcsolathálónak is részei vagyunk, amely átszövi életünket, kultúránkat és az anyagi világot. Az emberiség és a környezet a lét varratlan ruházatát alkotják: olyan összetett szövetet, melyet hitünk szerint Isten mintázott meg.

(...)

Hiteles megtérésre hívjuk a keresztényeket, hogy fölülvizsgáljuk magatartásunkat Istennel, egymással és a világgal kapcsolatban. Gyöngéden emlékeztetjük a keresztényeket, hogy a világ fölötti ítélet Isten kezében van. Arra vagyunk hivatva, hogy példamutatásunkkal Isten szeretetének gondnokai és visszatükröződései legyünk.

Ezért hirdetjük minden élet szentségét, minthogy az egész teremtett világ Istené és isten azon akaratát tükrözi, hogy az élet bővelkedjék. Szeretnünk kell az életet, hogy mások is lássák és megértsék, hogy Istenhez tartozik. Sikerünk megítélését azonban Teremtőnkre kell hagynunk.

Szerető szívvel ajánljuk a Föld minden lakójának: siessenek egymás segítségére annak megértésében, hogy számtalan módon kapcsolatban állunk a Földdel és egymással. Így elkezdhetjük helyrehozni a zavarodottságot, melyet sokan éreznek a teremtett világgal szemben.

6. NAP

„MINDENÜK KÖZÖS VOLT” (APCSEL 4,32)

MEDITÁCIÓ

Ökológiai válságunk egyik oka és egyben leginkább sokkoló jele is a javak egyenlőtlen elosztása. Ismerjük a négyötöd – egyötöd arány fordított megoszlását mind a víz, mind az élelmiszerekre nézve, de hasonlóan rossz a helyzet a termőföld, az erdő és más természeti javak esetében is. Az egyenlőtlen elosztás azonban leginkább az anyagi javaknál mutatható ki: a világon élő felnőttek 2 százalékának kezében összpontosul az anyagi javak több mint fele, míg az emberiség 50 százaléka az anyagi javaknak csupán egy százalékán osztozik.

Könnyen zárnánk rövidre ezt a problémát azzal az idealista sóvárgással, hogy milyen jó lehetett az apostoli korban élni, amikor legalább a keresztény gyülekezetek tagjai „vagyonközösségben” éltek. Ez azonban csak az idők során idealizált elképzelés. Valójában az ősgyülekezeti közösségek nem voltak kommunák: nem találunk utalást szervezett közösségi termelésre vagy közösségi fogyasztásra, nem gondolkodtak gazdasági kategóriákban, nem készítettek költségvetési tervet, és az egyenlőség elvére való törekvés sem jellemezte őket. Továbbra is megmaradt a saját tulajdon, mint például Mária háza ApCsel 12,12-ben.

Ami viszont lényegi különbség volt a mai közösségeinkhez képest, az talán a tagok szabadságérzésében ragadható meg leginkább. Nem kötötte meg őket a vagyon, a javak birtoklásának vágya, a minél nagyobb profit elérése vagy az erőforrások kisajátítása. Úgy tudtak birtokolni, hogy közben nyitottak voltak a közösség többi tagjának szükségletére, s szabadok voltak a másik ember megsegítésére. A felajánlásaik önkéntesek voltak, hiszen észrevették a szükséglet szenvedőt, mely felajánlásokat aztán igény szerint osztottak szét a rászorulóknak között. A szétosztás célja a másik ember segítése volt, mellyel a hitközösség – vagyis Krisztus teste – másik tagjának fájalmát és nehézségét próbálták enyhíteni.

A végidők közeli várása, valamint a Jézus életének és tanításának még kézzelfogható élményéből táplálkozó korlátlan érzése miatt bátrak és szabadok voltak a közösség többi tagjáért tett felajánlások terén. Vagyonközösség helyett olyan felszabadult hitközösségben éltek, amelyben a másiktól való gondoskodás nem okozott nehézséget. Az Atyától megismert gondoskodás evilági megvalósításában kézzelfogható eszközökké tudtak válni egymás számára, melyben nem az jelentett problémát, ha valaki kevesebbet adott, hanem az, ha hazug módon visszaélt (Anániás és Szafira) a közösség nyitott és őszinte – mai gazdasági kifejezéssel élve: átlátható – gyakorlatával. Ezzel a magatartásával nem a közösség anyagi helyzetét csorbította az illető, hanem az erkölcsi döntések és az egész közösségi lét alapjául is szolgáló bizalmi kapcsolatot gyengítette. Az igazi hitközösségben pedig a bizalmatlanságnak helye nincs. Akkor sincs, ha a pénz kérdése miatt indul el, de akkor sincs, ha bármilyen más okból – például hatalmi harc, rivalizálás, egyéni érdekek, feldolgozatlan múlt, személyes vágyak, de akár a legjobb szándékú építkezés tervével – próbálja meg bárki tönkretenni a bizalom törékeny alapját.

Vajon akik ma a javak 80 százalékát birtokolják, kiben bíznak még, s kikkel szemben bizalmatlanok? S vajon a felnőtt népesség 2 százaléka, akik az anyagi javak több mint felével rendelkeznek, mire mernek szabadok lenni? Hogyan segíthetnénk nekik a közösségi szabadság és bizalom megtapasztalásában?

Kodácsy-Simon Eszter

IMÁDKOZZUNK!

Jézusunk! Köszönjük, hogy életed példájával irányt mutatsz gyakran kusza életünkben. Adj nekünk szabadságot a segítségre! Kérjük, ne hagyd, hogy félelmeink, előítéleteink, bűneink sükké tegyenek a szükségét szenvedők, a bajba jutottak kiáltásaira, a bűnbocsánat és a szeretet hangjaira. Ámen.

Ez a római kori temetkezési sztélé az Ermitázs Múzeumban látható. Az ilyen sztéléket általában az előkelő családok temetkezési szertartására készítették. A kőfaragás két testvért ábrázol. Mindkettőnek széles az arcsontja, mélyen ülő szemei, vastag szemöldökkel és húsos, zárt ajkakkal, elálló fülekkel. Az arckifejezésük szenvtelen, fegyelmezett. Olyan ünnepélyes pillanatot idéz, amikor nagyobb publikum előtt kell a testvérpárnak megjelennie.

A bal oldali a fiatalabb, a bátyja borotvátlanul látható - a rómaiak számára ez volt gyász jele. Az ő arckifejezése az élénkebb. Felemelt tekintete kifejezi, hogy most tőle várnak valamit, hogy őrajta a felelősség. Jobb kezén látható egy gyűrű, lehet azért, hogy érthetővé tegye gyászának okát – a római házasok is már gyűrűt hordtak –, talán éppen feleségét veszítette el, és ezért csak ő borotvátlan, az öccse nem. A gyűrű kiszélesedő formája pecsétgyűrűre is utalhat, ez esetben az örökösödés felett való rendelkezési jogát fejezi ki. A sztélé valamikor a korai császárkorban készült, hozzávetőlegesen egybeesik azzal az időszakkal, amikor Jézus a tékozló fiú példázatát

elmondhatta. Ez a faragás egy kiegyensúlyozott, rendezett és konfliktusmentes testvéri viszony bemutatására készült. Persze nem tudjuk, milyen lehetett a valóságban, de a külvilág felé bizonyosan képesek voltak a család egységét reprezentálni. Sokszor a jelenkorban az okoz zavart, hogy egy-egy család belső ügyei úgy kerülnek ki a nyilvánosság elé, hogy a családtagoknak már nincs lehetőségük megoldani a konfliktust. Ez a római kori ábrázolás figyelmeztet minket arra, hogy egy család, vagy egy nagyobb közösség, legyen az gyülekezet, vagy egyház, belső konfliktusainak megoldására lehetőséget kell adni, és a nyilvánosság elé állás csak ez után a konfliktusrendezés után következhet.

Gondolatok az idei CEC nagygyűlés nyomán (Kodácsy Tamás)

Tauri Tölpt észt teológus mutatott rá, hogy a bűneset diabolikus, azaz darabokra szaggató folyamataira Isten az ekléziában, azaz összegyűjtő közösségében mond nemet. Így az egyház lehet annak a helye, ahol a töredezettség összeáll, a szétdaraboltság egységbe forr, a beteg meggyógyul, a befulladt levegőt kap, és az elavult megújul. Krisztus követésében lehetünk Isten gyermekei, ha életünkkel tanúságot teszünk. Ez a tanúságtétel nem csak az ünnepnapokra, hanem életünk minden szintjére vonatkozik, beleértve a teremtett valóság hétköznapijait is. A legelső tanúságtévő asszony, a magdali Mária Jézusban a kertészt látta meg (Jn 20,15). Ez a felismerés visszavezet bennünket az Édenkertbe, ahol az értünk meghalt és feltámadt Krisztus követése ad reményt arra, hogy ne a gőg és birtoklásvágy hajtson bennünket a kert gyümölcseinek értelmetlen letarolásakor, hanem a felelős sáfárság, amelyben követhetjük Őt. Sáfárnak lenni annyi, mint felelősen élni mindazzal, amit ránk bízta. Képesek vagyunk-e a feltámadott Krisztust úgy követni, utánozni Őt, amely nem csak bizonyos helyekre, és meghatározott időkre vonatkozik az életünkben, hanem annak teljes teremtett biológiai és fizikai valóságára kiterjed?

7. NAP

„AHOL KETTEN VAGY HÁRMAN ÖSSZEGYŰLNEK AZ ÉN NEVEMBEN,
OTT VAGYOK KÖZÖTTÜK.” (Mt 18,20)

MEDITÁCIÓ

Az apostolok legnagyobb élménye maga a Jézussal-lét lehetett. Benne élet volt (Jn 1,4), egészen másképp tanított és viszonyult az emberekhez, mint ahogy azt más tanítóktól megszokhatták (vö. Mt 7, 29; Mk 1,22), sőt mintául állíthatta eléjük jelenlétének módját: „*úgy szeressétek egymást, ahogyan én szerettelek titeket*” (Jn 15,12). Ez az élmény tartja őket ott az Úr mellett a Getszemáni kertig, majd ez sugárzik rájuk már egy új módon a feltámadás után. Vajon mennyire hiányozhatott nekik ez a jelenlét, miután ott Galileában, azon a hegyen eltávozott közülük? Érthető, hogy a korai egyház vágyakozik és sóvárog az Úr jelenléte után – nem csak nosztalgiából, sőt elsősorban nem azért, hanem hogy az lehessen, akinek-aminek lennie kell.

Ezért is kedves minden krisztushívő fülének a Máté evangéliumában olvasható ígélet arra vonatkozóan, hogy hogyan tapasztalhatjuk meg Jézus köztünk létét: a közösségben, mely az ő nevében gyűlik össze. Mégis, ahogy Aranyszájú Szent János mondja egyik prédikációjában: „*a keresztyének gyakran vannak együtt, de ritkán vannak együtt Jézus nevében*”, ritkán vannak együtt úgy, hogy arra igaz lehet Mt 18,20 kritériuma: „*összegyűlnek az én nevemben*”.

Pedig nagyon is szükséges lenne, hogy minél inkább „magunk között tartsuk” Jézust itt a Földön. Ioannis Zizioulas kortárs ortodox teológus szerint – a keleti kereszténység hagyományára alapozva – az embernek (tehát nem csupán a keresztyéneknek, hanem az *embernek* a maga igazi hivatása szerint!) „a teremtés papjának” kell lennie, hogy a világot Istenhez emelje. Mélyen „eucharisztikus lét” ez: felismerni eredendő megajándékozottságunkat a teremtésben, a teremtettségben; hálát adni érte (eucharisztón); végezni a „művelés és őrzés” (vö. Ter 2,15) feladatát, vagyis komolyan dolgozva hozzáadni a magunk kibontakoztató munkáját – ültetést, öntözést,

metszést, formálást és a többi szükségeset – a világhoz, hogy abból valami több legyen; majd az eredményt (mint kenyeret és bort) Isten elé vinni és neki felajánlani – hogy aztán ő tegye meg majd vele azt az utolsó igazi lépést, a megszentelést, az új teremtést, amit már megint csak tőle várhatunk, mert meghalad minden evilági lehetőséget.

Ezt kell tennünk a teremtéssel, és még inkább ezt kell tennünk a teremtésért. Így kell tennünk abban az aggodalomban is, ami a környezeti krízis láttán indít cselekvésre bennünket: hálát adni, egyetértve kérni, társteremtőként felelősen cselekedni, és munkánk gyümölcsét Isten elé tenni, tudva, hogy ő a megmentő, de az igazi beteljesedést és sikert is ő adja.

De hogyan tölthetné be ezt a „teremtés papja” hivatását az ember – hiszen nem is érti –, ha a keresztények nem élik meg hitelesen az emberiség szívében „királyi papságukat”, mely megmutatja ennek a feladatnak lényegét? Ám azt meg valójában ők is csak Krisztusban és Krisztus által tudják megtenni. Ezért kell tehát nekünk, az általa megváltottak és meghívottak népének nagyon komolyan vennünk krisztusi közösség-voltunkat, amihez ő jelenlétének ígéretét kötötte.

Nagy odaadással kell törekednünk az ő nevében összegyűlni, az ő Lelke szerinti kapcsolatokban élni egymással, hogy ő maga – ígérete szerint – köztünk legyen. Valójában keresztény tennivalónk és világ iránti felelősségünk egyaránt ebben az elsődleges feladatban összpontosul: magunk között tartani őt. Nem csak saját magunkért, és nem csak azért, mert nekünk szükségünk van a másokra, és főként Krisztusra. Hanem az egész teremtésért, és azért, mert a másoknak – a másik embernek és minden teremtménytársnak – szüksége van ránk, és leginkább a Köztünk Lévére.

Nobilis Máriaó

IMÁDKOZZUNK!

Úr Jézus! Hisszük és valljuk, hogy minden csakis Általad és Benned nyer értelmet az életünkben. Nélküled hiábavaló minden szavunk és cselekedetünk. Kérjük, küldd el Szentlelkedet közénk, hogy közösségeinkben valóban a Te nevedben tudjunk együtt lenni! Ámen.

Tony Capellán kortárs karibi származású művész 1996-os installációja képes arra, hogy felidézze jelenkorunk legfontosabb globális problémáit: a túlnépesedést, a környezetszennyezést, a migrációt és a terrort, és mindemellett az installációban benne van a szenttel való találkozás, az Isten színe előtti megállás jelképrendszere is. Különböző színű és méretű strandpapucsokat láthatunk, a zöld és a kék színek dominálnak, távolról szemlélve olyan, mintha egy víz felszíne lenne – ezért is viseli a Karib-tenger címet. De a papucsok, vagy nevezhetjük őket saruknak is, a szent helyet megtaláló Mózes sarulevéletét, de a világ tőlünk délkeletre eső részének vallásgyakorlatát is megidézi, ahol az Istennel való találkozás hivatalos helyszíne előtt ott sorakoznak a lábbelik. Ugyanakkor az egymás mellettiség, a zsúfoltság, fájdalom és szenvedés is megjelenik, mert a strandpapucsoknak a pántja szögesdrótból van. A valóságban tehát ezek a strandpapucsok hordhatatlanok, vagy ha hordanánk őket, akkor megsebesítenének. Az úton járás, a mester követése, a tanítvány-ság és a közös kereszthordozás mind ott van ebben a szimbólumban, mindezt mégsem valami elitista szemlélettel, hanem a globális problémákkal szembenézve, azok realitáisait, nyomorúságait szem előtt tartva.

TÉNYEK ÉS JAVASLATOK I.

“Nem jó az embernek egyedül” (1Móz/Ter 2,18)

“És lesznek ketten egy” (1Móz/Ter 2,24)

Társas kapcsolatok

Az egyedülállók száma világszerte emelkedik. Az emberiség fejlődéstörténetében a közösségek létfontosságúak voltak. A mai modern ember ugyanúgy igényli a közösségek által nyújtott gondoskodást, biztonságot, a családi otthon melegét. A családok és kisközösségek felszámolása számtalan társadalmi problémát okoz, és az egyének pszichés állapotára, jólétére is negatív hatással van. Európában is egyre gyengülnek az egyházi és a családi közösségek. Holott több kutatás azt mutatja, hogy az ép családban felnőtt gyerekek a legegészségesebbek, lelkileg és szellemileg a legjobban fejlődnek.

Az állatok természetes élőhelyükön magányosan vagy csoportokban élnek. A csoportok rendkívül sokfélék lehetnek. Családot alkotnak a szülők és utódai, kolóniát a nagy telepekben élő családok, államot egyes rovarok és emlősök. A nyitott közösségekbe bármelyik fajtárs csatlakozhat (pl. kolónia), míg a zárt közösségekbe csak meghatározott egyedek tartozhatnak (pl. család, hangyák és termeszek államai). Sok esetben a csoporton belül az egyedek nem egyenértékűek, hanem rangsor alakul ki közöttük. A társas viselkedés fontos eleme a területkisajátítás (territoriális viselkedés) és az agresszió, versengés. A territórium vadászterületet, fészkelő- vagy búvóhelyet jelenthet. A populációk tagjai felosztják egymás között élőhelyük erőforrásait (pl. táplálék, ivóvíz).

A politikai életben egyre inkább kiéleződik a kérdés, a „közösséghez tartozás, hagyományos életforma” illetve az „egyéni szabadság és a globális multikulti társadalom” között kell választanunk. A közösségben az egyén le kell mondjon a személyes szabadságának egy részéről, alá kell rendelve magát közös szabályoknak, megválasztott vezetőknek. Cserébe jóval többet

kap a közösségtől. „Minden kultúra egyedi és érdekes érték. Ahogyan vannak különböző növények és állatok, és azokat nem akarjuk összeolvasztani, mert beilleszkednek valamilyen ökológiai rendszerbe, úgy a kultúrákkal is hasonló a helyzet. Az ember emellett territoriális lény. Nincs olyan kultúra, ami nem tartozik valamilyen területhez.” (Csányi Vilmos etológus)

Csányi Vilmos ír az emberi természet és közösségek összefüggéséről is: „Az ember veleszületett képessége az, hogy rendszerszervező képessége van, azaz képes arra például, hogy közösségeket hozzon létre. A közösségeket három dolog tartja össze: tagjaik közös akciókat szerveznek, vannak közös hiedelmeik, és közös szociális konstrukciókat alkotnak. Amennyiben ez a három dolog megvan, létrejön egy negyedik – a közösséghez való hűség. Ez így együtt már kultúrát hoz létre. Természetesen az, hogy milyen közösségek, milyen kultúrák jönnek létre, abban óriási variabilitás van, de az a tulajdonság, hogy ezek létrejőjenek, hogy ebben a folyamatban részt vegyünk, mindannyiunkban megvan. A közösségek méretének van biológiai optimuma, egy emberpár, vagy leginkább a család. De úgy tűnik, jól működő közösségeket hozhatnak létre 30-40 főből is. Az emberben olyan erős a közösség utáni vágy, hogy valamiféle kötődés kialakulhat milliós létszámnál is, mint a nemzet vagy akár Európa. A közösséghez tartozás érzése pedig változó erősségű, a hűségfaktor, az önérdek feláldozásának értéke szintén. Az igazi közösségek kialakulásához több generáció kell. És jóval erősebbek is a kötelek.” Csányi szerint egyszemélyes közösségek felé tartunk, ami egy negatív folyamat.

Az egyszemélyes háztartások fajlagos működtetési költségei és az egy főre jutó szén-dioxid kibocsátása is magasabb. Egyedül élni gazdaságtalanabb területfoglalási, az összes erőforrás-használat egy főre vetített értéke, egészségügyi ellátás ráfordított értéke szempontjából is. A gyermeket nem vállalók növekvő aránya a népesség összetételében kedvezőtlen arányeltolódást okoz, a nemzet előregedéséhez vezet és egy személyre vetítve növeli a terhet, amely a keresőképtelenek eltartása miatt az aktív keresőkre hárul. Bár egyedül élni, egyedül lenni és magányosnak lenni három különböző

szociális körülmény, az egyedülállók összességében sebezhetőbbek, ezért potenciálisan költségesebbek is a társadalom számára, mint azok, akiknek van partnerük. A társas kapcsolatok hiánya épp akkora halálozási kockázatot jelent, mint az elhízás, számos egészségügyi probléma rizikófaktora is az alvászavaroktól és a demenciától kezdve a csökkent szívteljesítményig. (Utah-i Brigham Young Egyetem kutatásai szerint).

- *Hazánkban is vannak már (pl. Szentendrén), a szomszédos Ausztriában pedig igen népszerű a "közös-ház"-beli életforma, egy igen jó megoldás azok részére, akik magányosnak érzik magukat. Kis lakásokba, egy erre kialakított házba, olyan bérlők költöznek, akik előzőleg már összeismerkedtek és összeillenek. A kis lakásokat közös helyiségek egészítik ki, mint társalgó, közös konyha, kert, stb. (Hol mire van igény és pénz.) Ezekre a lakókra jellemző a kölcsönös segítőkészség és a sok közös program. Igen jók a tapasztalatok ezen a téren.*

Párkapcsolat

Hazánkban 1970 óta a párkapcsolatban élők népességben belüli aránya folyamatosan csökken, a házasságkötések száma is csökken, egyre későbbi életkorra tolódik az első házasságkötés időpontja, ugyanakkor gyakoriak a válások, és emellett a válás, megözvegyülés után az újráházasodás is mérséklődik. Az élettársi kapcsolatok térhódítása előtérbe került. A férj, feleség családi állású személyek aránycsökkenését az élettársak növekvő gyakorisága sem tudta ellensúlyozni. Ugyanezen időszak alatt a gyermeküket egyedül nevelő szülők hányada közel kétszeresére, 5,1 százalékra nőtt, és megduplázódott az egyedülállók aránya is, ami 2016-ban meghaladta a 12 százalékot.

A házasságot ma bizonytalanabbá tevő tényezők összetettek. A pénzügyi biztonság előtérbe kerülése az intim kapcsolat fejlesztésével szemben, a házasság önkéntessége és a nők fokozottabb elvárásai a partnerrel szemben. Mindez egyben azonban magyarázat is arra, hogy ha működnek, miért tisztességesebbek és intimebbek ma a házasságok, mint korábban.

Gazdasági értelemben továbbra is előnyösebb a párkapcsolatban élés, és társra mindenkinek szüksége van, testileg és lelkileg egyaránt. A párkapcsolat biztosítja a szeretetteljes légkört, miközben önbizalmat is ad az embereknek az élet minden területén, hiszen folyamatosan bizonyosságot nyer, hogy minket van miért szeretni, van tehát haszna az életünknek, és érdemes történni előre. A párkapcsolatban élők bizonyítottan jobban teljesítenek a munkahelyükön, a sportban és a mindennapokban is, mert van bennük egy egészséges bizonyítási kényszer a másik irányában. A másiktól való gondoskodás, illetve annak kölcsönössége mentális biztonságot garantál, ami a legfontosabb például a stressz, vagy a mindennapi problémák leküzdésében, hiszen biztosak lehetünk abban, hogy van egy biztonságos pont az életünkben.

A párkapcsolatban élők általában boldogabbak, mutatja az a boldogságtérkép, amely a közelmúltban készült a Jobb Veled a Világ Alapítvány Boldogság Intézete és az ELTE Pozitív Pszichológia Laboratórium együttműködésében. Ez az első hazai kutatás, amely megmutatja, hogy a különböző régiókban és városokban mennyire érzik magukat boldognak az emberek, és ez milyen összefüggésben van az életkorral, a családi állapottal vagy éppen az iskolázottsággal. Boldogabbak a diplomások, a nyugat-magyarországiak, illetve azok, akik hatékonyan kezelik a stresszhelyzeteket és az átlagosnál jobb képességekkel rendelkeznek a boldogságteremtés és a boldogság fenntartása terén. A párkapcsolatban élőknek is több öröm jut az életben, a legboldogabbak pedig egyértelműen a nagycsaládosok; minél több gyerek van egy családban, annál elégedettebbek az életükkel. Az eredmények szerint az érzelmi, a pszichológiai, a szociális és a spirituális jóllét szoros együtt járást mutat a mentális egészség szintjével. A kutatással arra is szeretne rávilágítani, hogy a boldogság, a pozitív érzelmek kiemelkedően fontos szerepet játszanak a mentális egészség meghatározásában, befolyásolják a munkavégzés hatékonyságát és a várható élettartamot is.

Az országok boldogságrangsorában a vizsgált magyar populáció 12,3 százaléka éri el a mentális egészség csúcspontját, ezzel az értékkel Magyar-

ország európai viszonylatban hátulról a hatodik helyen áll, Bulgáriát, Szlovákiát, Oroszországot, Portugáliát és Ukrajnát megelőzve.

- *A „magányos” embereket arra bátorítják, hogy csatlakozzanak valamilyen csoporthoz vagy szerezzenek új barátokat abból kiindulva, hogy a magányosság akkor egyszerűen megszűnik. Azok a kezelek, amelyek a másokkal szembeni negatív gondolatok megváltoztatását célozzák hatékonyabbak, mint azok, amelyek csak egyszerűen lehetőségeket adnak a társas interakcióra.*
- *A magányossággal való megbirkózás másik ígéretes módja, ha igyekszünk javítani a kapcsolataink minőségét, különösen azzal, hogy bensőséges kapcsolatot teremtünk a körülöttünk lévőkkel.*
- *A szociális média csak látszólagos megoldás. előnyben részesítik a rövid interakciókat sok ismerőssel, a helyett, hogy kevesebb, de jelentősebb kapcsolatokat hoznának létre. Töltsünk kevesebb időt a közösségi oldalakon és fordítsunk több gondot személyes kapcsolataink ápolására.*

Közösségek megtartó ereje

Mindenki számára fontos, hogy tudja, tartozik valahová, hasonló értékrendű emberek között van, elfogadják, megnyílhat, anélkül, hogy elutasítanak.

- *Az egyházi, társadalmi szerveződésekben vállalt önkéntes munka számos előnnyel jár. Közösséget épít, jó célokat valósít meg, segít másokon a közös munka örömén keresztül. Hitünket is közösségben tudjuk megélni igazán, ezért nagyon fontos gyülekezethez tartozni, rendszeresen látogatni alkalmait.*
- *A bevált emberi kapcsolatokat ápolni kell. Az ünnepekhez tartozó üdvözlési formák formálisak ugyan, de mégis fontos ezeket gyakorolni, függetlenül attól, hogy képslapon, neten vagy telefonon jelennek meg.*

Közösség az állatokkal

Petőfi Sándor még „régii cselédnek” hívta Morzsát, aki mindig „emberül szolgált”. A jószágnak pontos helye és haszna volt a családban, fel sem merült, hogy emberként tekintsenek rá. Manapság a kutyanyakláncok, macskacipők világában ez már nem ilyen egyértelmű. Egy kedves állat ragaszkodása mindenkinek jólesik, de nem pótolhatja az emberek társaságát. Időnként pedig érdemes önvizsgálatot is tartanunk, vajon az állatnak tényleg erre van szüksége? (jutalomfalat csokoládé, ruha, színes szalagok...)

- *A kisállat segítheti társasági életünket, például az eb sétáltatása kitűnő alapul szolgál az ismerkedéshez. Segítőtárs is lehet (jelzőkutya, vezetőkutya); sőt traumák feldolgozásában is segíthet, az emberi kapcsolatok rendezése mellett.*
- *Nézzük meg a Bébi úr (Boss Baby, 2017) című rajzfilmet. A gyerekeknek szóló történetben görbe tükröt állítanak a nézők elé.*

TÉNYEK ÉS JAVASLATOK II.

---

*“Jézus közeledett és csatlakozott hozzájuk” (Lk 24,15)
„Ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben,
ott vagyok közöttük” (Mt 18,20)*

Teremtő párbeszéd

A teremtésvédelmi munkában egyéni attitűdünk, szokásaink megváltoztatásával is komoly sikereket érhetünk el. Igazán nagy eredményekre azonban közösségi összefogással jutunk. Az erős civil szféra lényeges tényezője a fenntartható életmódnak. A nem haszonérdekelt (nonprofit), társadalmi, közösségi önszerveződések gyakran a legfontosabb képviselői, érdekérvényesítői a környezetvédelemnek és a hátrányos helyzetű csoportoknak is. A zöld civilek az egyik legjobban és demokratikusan (ön)szervezett mozgalom

itthon, keretet ad arra, hogy bárki megtapasztalja az együttműködést, a közös érdekek megvédésének hangosabb és csendesebb útjait.

A környezet védelme komoly konfliktusokkal terhelt világszerte, kockázatokkal jár. A Global Witness szervezet felmérése szerint 2002 és 2011 között több mint 700 embert öltek meg csak azért, mert fellépett az erdők irtása, állat- és növényfajok pusztítása, a környezetszennyezés ellen. Közismert paradoxon, hogy a Föld legszegényebb országaiban található azoknak az erőforrásoknak jelentős hányada, amelyek a világgazdaság motorját képezik. Ma-napság, amikor fokozódik a verseny ezeknek az erőforrásoknak a megszerzéséért, egyre inkább a tűzvonalba kerülnek a szegények és a környezetvédő aktivisták is. A környezetért harcolók sok esetben tanárok, községi vezetők vagy egyszerű falusiak, így az ő hangjuk nem hallatszik messzire, de felelősségérzetük arra szólítja lelkiismeretüket, hogy fontos egyértelműen és közösen kiállni az ellen, ami elfogadhatatlan.

- *Segítsük az alulról jövő kezdeményezéseket, vegyünk részt a helyi civil életben, keressük a gyülekezeti és civil együttműködések lehetőségeit. Saját érdeklődésünk, vérmérsékletünk szerint keressünk rendszeres önkéntes tevékenységi lehetőséget.*
- *Véleményünket (nemtetszésünket, tetszésünket) kifejezhetjük aláírással, levelezőlappal, internetes szavazattal, esetleg demonstrációval is, környezeti ügyekben is. Éljük ezzel a lehetőséggel! Fontos azonban előbb körültekintően tájékozódni.*
- *Ha ismerünk érdeklődő, sok szabadidővel rendelkező, idős vagy fiatal embert, próbáljuk meg bevonni a teremtésvédelmi munkába.*
- *Közösségi alkalmainkra szervezzünk telekocsit, kerékpáros közlekedési napokat!*
- *Keressük a helyi termelőket, gazdasági szereplőket, önkormányzatot.*

“Mindentük közös volt” (ApCsel 4,32)

Teremtésrendi gazdálkodás

Egyre több gazda ismeri fel a teremtésrendi rendszerek jelentőségét, az ökológiai gazdálkodás előnyeit. Egy Balaton-felvidéki szőlősgazda nyilatkozik így: *„Az eredeti környezetben jelen vannak a virágok, a talajtakaró növények, fűszer- és gyógynövények, más gyümölcsök – én hiszek abban, hogy ezek ugyanúgy kellene a régi, ízletes, egészséges, tápanyagban gazdag szőlőhöz, mint a madarak, rovarok jelenléte például. A legjobb minőséget úgy hozod ki a szőlőből, ha a környezetében más élet is jelen van, az életközösség fenntartása a monokultúrában. És persze döntő fontosságú a megfelelő talajállapot megtartása. Számomra a szőlészet világa, egy ültetvény egyfajta család, amelyben a bor, az ember és a természetes környezet folyamatos párbeszéde teremti meg a harmóniát.”*

Közösségi gazdálkodás

A helyi élelmiszer-ellátó rendszerekben a gazdálkodók és vásárlók alkotnak közösséget, személyes kapcsolatban állnak, a gyakorlatba ültetik át a fenntartható élelmiszer-fogyasztás alapelveit. Környezet-kímélő technológiát alkalmaznak, a fogyasztók jó minőségű, egészséges, helyi élelmiszerhez jutnak, érvényesül a 40 km-en belüli beszerzés elve, biztos megélhetést nyújt a kisléptékű termelőknek. Egyúttal támogatják a helyi kisközösségek kialakulását, és segítik a vidéki térség fennmaradását. A közösségi mezőgazdálkodás látványos növekedése a városok környékére koncentrálódik. Magyarországon, 2018-ban kb. 20 vásárló-gazda közösség működik országszerte. A YouTyúk esetében tojástartást “lízingselhet” a vásárló, máshol pedig a gazdálkodók vállalják, hogy egy egész szezonban

kizárólag egy meghatározott közösség tagjainak termelnek, és hetente szétosztják, ami a gazdaságban megtermett.

Közösségi méhészet

A méhek – Isten csodálatos teremtményei – jól szervezett közösségben élnek. A méhészet is közösségben valósítható meg legjobban, erre nagyon jó példa a göncruszkai református közösségi méhészet, amelyet a református lelkész házaspár hívott életre. 45 önkéntes dolgozik párhuzamosan és mindenki gazdaként vesz részt a termelésben. A gyülekezet tagjai érdeklődésük és képességeik szerint vállalnak feladatokat. Mindenki tudásának van helye és speciális szerepe. Egy olyan speciálisan magas kézműves minőséget állítanak elő, amelyhez közösségek kellenek, mert sem gépesítve, sem egyéni kézműves munkával nem megvalósítható. A göncruszkai méz különleges, úgynevezett hideg technológiával készül. Ennek során a pergetésnél a mézet nem hevítik fel annyira, mint a hagyományos eljárásnál, így jóval több ásványi anyag marad benne. Az így a készült méz szilárd halmazállapotú, és a mézelő növénytől függően kristályos állagú. A bevételt a méhészetbe forgatják vissza, ezen felül oktatásra, iskola- és óvoda építésre, ösztöndíjra fordítják.

Közösségi méhészet a városban is lehetséges. A Közösségi Méz program keretében verbuválódott csoport tagjai önszerveződő formában működnek Budapesten, Wekerletelepen.

„Ezt nem csak magamnak, neked is csinálom” – a Kisközösségek Átalakulásban projekt egyik gondolata ez, amelynek célja, hogy közösségi válaszokat adjon a környezeti-, energia és társadalmi válságokra. Aktív helyi közösség együttműködésével újraszöjje hazánk és a Föld társadalmi és ökológiai szövetét. Közösen tanulva az együttműködést, erősítve a döntéshozatali részvételt, és csökkentve az ökológiai lábnyomunkat.

- *Vegyünk részt, szervezzünk közösségi gazdálkodást. Kutassuk fel a közeli gazdákat, szervezzünk Egyháztáji vásárt vagy kapcsolódjunk be a Templomkert mozgalomba.*
- *Segítsük elő a helyi élelmiszerek kereskedelmét (magbörzék, közösségi kertek fejlesztése, doboz rendszerek, permakultúra)*
- *Szervezzünk garázsvásárt!*
- *Ismerkedjünk ökofalvak működési modelljeivel. Látogassunk el egy ilyen településre. Értelmezzük, hogy miként tudja a környezetterhelést csökkenteni egy helyi kisközösség.*
- *Olvassunk utána a „közlegelők tragédiája” néven közismert közgazdasági példának. Elemezzük a közjó és az önérdek kapcsolatát ez alapján.*

TÉNYEK ÉS JAVASLATOK IV.

“Nincs emberem” (Jn 5,7)

„Jó nekünk itt lenni” (Mt 17,4)

Közösségben egymásért

Nem újdonság, hogy a költségvetési kiadásokhoz mérve, fejenként, és GDP-arányosan is keveset költ Magyarország az egészségügyre, az egészségügyi fogyasztói index (EHCI) erős lemaradásról tanúskodik az európai mezőnyben, a sereghajtók csoportjában is jellemzően a leggyengébbek közé tartoznak a magyar eredmények. Az érdekérvényesítés erősítésén túl vannak látszólag jelentéktelen, de a közérzetünket mégis jelentősen javító lehetőségeink.

Sokszor már az is segít, ha érdeklődünk, meghallgatjuk egymást, együtt élünk át élményeket, közösséget vállalunk egymással. A betegekkel,

idősekkel, fogyatékkal élőkkel való kommunikáció sem megy mindig gördülékenyen, pedig tanulható, és a tiszteletteljes viselkedés része kellene, hogy legyen.

Nincsenek arany szabályok, de hiába is a szabályok, mert a viselkedésünkön meg fog látszani, ahogyan gondolkodunk. Ha változtatni akarunk, a gondolkodásunkon kell változtatnunk. Belső, mentális modelljeinken, amelyeket kulturális hatásokra, tapasztalatokból és elképzelésekből, benyomásokból, általánosításokból szőttünk össze.

A lényeg, amit fel kell fedoznünk, hogy az idősek, betegek vagy fogyatékosok, akiket kerekesszékesnek, vaknak, értelmi fogyatékosnak, halmozottan sérültnek és hasonlóknak látunk, ők emberek. Hogy emberek vagyunk, az nem a teljesítményünk következménye.

Illik megkérdezni, hogy szükségük van-e segítségre, mielőtt beavatkozunk az életükbe, nem kell kiabálni velük, és hagyni kell, amiben láthatóan remekül boldogulnak. Hozzájuk kell beszélni, nem pedig róluk. Nem mindegy, hogy azt gondoljuk „nem tud járni”, vagy úgy fogalmazzunk, hogy „kerekesszékkal közlekedik”. Tegyük szóvá, ha a „hülye” szó szinonimájaként használja valaki a fogyatékos, a Down-szindrómát „szűrjük”, a Down-szindrómás magzattól pedig meg kell szabadulni, amíg még legális. Rajtunk is múlik, hogy speciális környezetben, szakemberek által ellátásban részesülnek, speciális szolgáltatásokat vesznek igénybe és elkülönített rendezvényekre járnak, családjikkal együtt kiszorulnak a társadalom egészéből, a közösségből, vagy pedig köztünk élnek.

Csináljunk mindent pont úgy, mint egy emberrel. A hiányosság hangsúlyozása helyett gondolkozzunk – és beszéljünk – különbségekről. Mert különbözőek vagyunk, és ez mindannyiunknak jó lehet, ha megtanulunk együttműködni. A betegek, idősek, fogyatékosággal élők ügye az egész közösség fejlődésének lehetősége.

- *Támogassuk a környezetünkben élő rászorulókat, ha költséges orvosi beavatkozásra vagy egészségügyi eszközre van szükségük.*
- *Segítsünk az otthonápolásban megfáradt társainknak. Ha csak rövid időre is felváltjuk, már fellelegezhet egy kicsit a nehéz feladat alól.*
- *A mosoly gyógyít. Támogassuk azokat a közösségeket, akik jókedvet visznek a betegek közé.*
- *Vannak társadalmi szervezetek, aki jótékonyági árverést tartanak egy-egy orvosi műszer megvásárlásához. Vegyünk részt ezeken lehetőségeinkhez mérten.*
- *Menjünk el a „Láthatatlan kiállításra”. Próbáljuk ki a vendéglátás részét is.*
- *Mentoráljunk egy fogyatékkal élőt. A valódi kapcsolat a fontos.*
- *Tanuljunk elsősegélynyújtást, ismerjük meg az alapvető betegségek jellemzőit, segítségnyújtást, hogy gyakorlottan és adekvátan tudjunk segíteni, ha szükséges, és ne idegenként, kívülállóként legyünk jelen.*

Szűcs Boglárka

GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGI PROGRAMJAVASLAT

A téma feldolgozása

- időtartam: 20–60 perc
- csoportlétszám: 8–35 fő
- korosztály: 7–18 évesek (iskola 1–12. osztályai)

Lépések:

- a téma felvezetése
- feladat ismertetése és elvégzése
- imádság

Szükséges eszközök:

- A feladat elkészítéséhez szükséges plakát (A3-as méret) – a csoport létszámától függően különböző kialakításban. (Ld. a füzetben található mintát.)
- *tetris*-elemek – a csoport létszámától függően különböző formák
- ragasztó
- olló
- toll vagy ceruza (színes)

A feladat elvégzéséhez szükséges plakát és *tetris*-elemek letölthetők a www.teremtesunnep.hu weboldalról

Opcionális eszközök:

- Powerpoint bemutató a téma felvezetéséhez.
- Projektor és laptop a powerpoint bemutató kivetítéséhez.
- Az imádság kinyomtatva egy példányban.
- A feladat elkészítéséhez szükséges kérdések kinyomtatva 1-2 példányban.

1.) A téma felvezetése

Cél: 5–10 percben röviden elmondani a témát a korosztályi sajátosságok figyelembevételével. Ehhez használható a www.teremtesunnepe.hu weboldáról letölthető powerpoint bemutató.

Opcionális kellékek:

- A téma felvezetéséhez készített powerpoint bemutató.
- A powerpoint bemutató kivetítéséhez projektor és laptop.

Gondolatok:

- A Teremtés hete ökumenikus kezdeményezés, melynek az a célja, hogy a keresztény közösségek tagjainak figyelmét a teremtett világ iránti felelősségre irányítsa.
- Idei téma: közösségben a teremtett világért.
- Szentírási rész: *„Ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük.”* (Mt 18,20)
- Az ember alapvetően közösségre, kapcsolatba lépésre teremtett: *„Mert az emberi személy oly mértékben fejlődik, válik érettebbé és szentelődik meg, amennyire kapcsolatba lép: amikor kilép önmagából, hogy közösségben éljen Istennel, a többi emberrel és minden teremtménnyel.”* (Ferenc pápa: *Laudato si'* 240.)
- A személyes találkozásokból létrejött közösség egyrészt ajándék, másrészt feladat.
- Feladat, mert mindenki velünk egyfajta közösségben vagyunk, hiszen mindannyian Isten képmására teremtettünk: *„Megteremtette tehát Isten az embert a maga képére; [...] És látta Isten, hogy mindaz, amit alkotott, nagyon jó volt.”* Ter 1,27a. 31a.; ezért felelősek vagyunk egymásért.
- Nem tehetjük meg, hogy úgy élünk, hogy nem vesszük figyelembe azokat az embertársainkat, akik tőlünk (talán) távol élnek, de mérhetetlen nyomorban.

- „De különösen is szóvá kellene tennünk azokat a hatalmas egyenlőtlenségeket, amelyek köztünk vannak, mert továbbra is eltűrjük, hogy egyesek azt gondolják, nagyobb méltóságuk van, mint másoknak. Észre sem vesszük már, hogy vannak, akik megalázó nyomorban tengődnek, a felemelkedés bármily lehetősége nélkül, míg mások azt sem tudják, mihez kezdjenek azzal, amijük van.” (Ferenc pápa: *Laudato si'* 90.)
- „Feladatunk, hogy közösen tegyünk a világban tapasztalható egyenlőtlenség, nyomor, erőszak és önzés ellen. „Lisieux-i Szent Teréz példája arra hív minket, hogy a szeretet kis útján járjunk: ne szalasszuk el egy kedves szó, egy mosoly vagy bármilyen, békét és barátságot árasztó apró gesztus lehetőségét. Az átfogó ökológiához a mindennapi élet egyszerű gesztusai is hozzátartoznak, amelyek megtörik az erőszak, a kizsákmányolás és az önzés logikáját.” (Ferenc pápa: *Laudato si'* 230.)
- Ajándék, mert együtt mindent könnyebb elvégezni; erősít minket a másikban lévő lendület, elhatározás
  - a teremtett világ védelmében is érdemes összefogni
  - vannak ezen a téren pozitív kezdeményezések: pl.
  - telekocsi rendszer
  - vásárlói közösségek (pl. „Vedd együtt”)
  - technikai, háztartási eszközök cseréje (kidobás helyett)

Ilyen közösségre hív meg bennünket az idei teremtés hete.

Erre való felkészítő feladat, mely kifejezi, hogy együtt jobb és könnyebb jót megvalósítani, és a kítűzött célt elérni:

Tipp: Ha több idő is van, illetve kisebb csoportról van szó, lehet kérdéseket is feltenni a pusztán előadás helyett. Pl. Milyen feladatod van ezért a közösségért? Milyen ajándékait éled meg a közösségnek? Milyen összefogásra ösztönző kezdeményezéseket ismersz a teremtett világ védelméért?

2.) A feladat ismertetése és elvégzése

Cél: A játékoság eszközével a gyerekek motiválása a feladat elvégzésére, és a feladat által kijelölt vállalások végrehajtására.

Kellékek:

- Feladat elkészítéséhez szükséges plakát (A3-as méret) – a csoport létszámától függően különböző kialakításban. (Ld. a füzetben található mintát).
- *tetris*-elemek – a csoport létszámától függően különböző formák
- ragasztó
- olló
- toll vagy ceruza (színes)

Feladat:

- A csoport kap egy A3-as méretű plakátot, amin a teremtés hetének mottója, a témához választott kép, egy *Laudato si'*-idézet és egy üres négyzetekből álló rész található.
- A feladat az üres négyzetekhez kapcsolódik, ami valójában egy *tetris* játék alapja.
- Mindenki kap a csoportban egy *tetris*-elemet (hagyományos, négy négyzetből álló).
- A saját formájára mindenki írja fel:
  - a nevét,
  - azt, hogy ő mit vállal erre a hétre a teremtett világért, amit meg is tud valósítani (ehhez ld. a kérdéseket a leírás végén).
- Ha készen van mindenki, a csoport feladata, hogy az üres részre elhelyezze a *tetris*-elemeket úgy, hogy éppen kitöltse a rendelkezésre álló helyet.
- Ha az ábra készen van, helyezzük el egy olyan helyre, ahol a csoport tagjait folyamatosan emlékezteti vállalt feladatukra (pl. osztály-terem, hittanterem, falíújság).

Tipp 1: A *tetris*-elemekre lehet rajzolni is szöveg írása helyett.

Tipp 2: Ha nincs elég idő, akkor a www.teremtesunnepe.hu weblapról le-tölthetők olyan *tetris*-elemek, melyeken eleve van egy-egy vállalás, és a csoport tagjai ebből húzhatnak vagy választhatnak.

Tipp 3: A vállalásokat csoportos munkában is el lehet készíteni: ebben az esetben is mindenki húz egy formát, de együtt beszélnek meg a 3-4 fős kiscsoportokban, hogy ki-ki mit vállal. Lehet akár egy-egy téma/kérdés köré szervezni a kiscsoportokat.

Tipp 4: Vissza lehet tekinteni a következő találkozás alkalmával a vállalásokra, feltéve a kérdést, hogy mennyire vagy hogyan sikerült a megvalósítás.

Kérdések a *tetris*-elemekre írt vállalásokhoz:

- Mit tudok tenni, hogy a környezetemet szebbé tegyem embertársaim örömére? Kit/kiket tudnék ebbe bevonni?
- Mit tudok tenni, hogy a „szerelem kis útját” járjam, megtörve ezzel „az erőszak, a kizsákmányolás és az önzés logikáját”? Kit/kiket tudnék ebbe bevonni?
- Hogyan tudnék tudatosabban bánni az energiával? Kit/kiket tudnék ebbe bevonni?
- Hogyan tudnék tudatosabban bánni az ivóvízzel? Kit/kiket tudnék ebbe bevonni?
- Hogyan tudnék tudatosabban vásárolni? Kit/kiket tudnék ebbe bevonni?
- Hogyan tudnám jobban megbecsülni azt, hogy mindig van mit en-nem? Kit/kiket tudnék ebbe bevonni?

Tipp 1: Kisebnek érdemes a kérdéseket egyszerűbbre átfogalmazni.

Tipp 2: Segítségképpen lehet egy-egy példát mondani a fiataloknak a kérdésekhez.

Tipp 3: A teremtés védelmében érdemes a kérdéseket nyomtatás helyett kivetíteni a powerpoint bemutatóból, vagy táblára felírni.

3.) Imádság

Mindenható Isten, te az egész világmindenségben,
de legkisebb teremtményedben is jelen vagy,
és gyengéd szeretettel veszed körül mindazt, mi létezik.
Önts belénk szereteted erejét, hogy óvjuk az életet és a szépséget,
tölts el minket békével, hogy fivérként és nővérként éljünk,
és ne ártsunk senkinek!

Taníts meg, hogy felfedezzük minden dolog értékét,
hogy ámulattal tekintsünk rájuk,
hogy felismerjük: szoros egységben vagyunk
minden teremtménnyel végtelen világosságod felé vezető utunkon!

Add, hogy hálások legyünk azért, amink van,
és törekedjünk megosztani javainkat a nélkülözőkkel.

Segíts bennünket, hogy a szeretet kis útján járva
ne szalasszuk el egy kedves szó, egy mosoly,
vagy bármilyen, békét és barátságot árasztó gesztus ajándékozását ember-
társainknak. Vezess minket arra a felismerésre, hogy
ezen az úton járva megtörhetjük az
erőszak, a kizsákmányolás és az önzés logikáját.

Kérünk, légy segítségünkre az igazságosságért, a szeretetért és a békéért
folytatott küzdelmünkben!

Segíts kilépni önmagunkból,
hogy ezáltal közösségben legyünk Istennel,
a többi emberrel és minden teremtménnyel,
így fejlődjünk, érettebbé váljunk és megszentelődjünk. Amen.
(Ferenc pápa *Laudato si'* enciklikája nyomán)

Tipp: Az imádság megtalálható a powerpoint bemutató végén is, így
nem kell kinyomtatni.

Erős Katalin Renáta SSND

Teremtés hete 2018

Közösségben
a teremtett
világért

»...mivel ugyanaz
az Atya teremtett
minket,
láthatatlan
kötelékek
kapcsolnak össze
a világmindenség
összes létezőjével,
egyfajta
világcsaládot
alkotunk...»

Laudato si' 89.

AZ EURÓPAI EGYHÁZAK KONFERENCIÁJÁNAK NAGYGYŰLÉSÉTŐL EURÓPA EGYHÁZAIHOZ ÉS NÉPEIHEZ

„*Tanúim lesztek*” (ApCsel 1,8)

Az Európai Egyházak Konferenciájának (CEC) tagegyházai keletről és nyugatról, északról és délről utaztak oda, ahol Európa útjai keresztezik egymást. Európa jövőjére vonatkozó látomással és reménnyel érkezünk.

Hálásak és áldottak vagyunk a szerbiai egyházak vendégszeretetéért, miközben megismertük az előttük álló kihívásokat is. Olyan időszakban találkoztunk, amelyet a bizonytalanság jellemez Európában. Sokan tapasztalják meg a méltóságuk elvesztését, a kizsákmányolást, a szegénységet, és a hatalommal való visszaélést.

Egységben imádkoztunk a Duna-parti Újvidéken, ahol konfliktusok miatt romboltak le hidakat, és békében építették újjá azokat. Az igazságra szomjúhozva gyűltünk össze, mély aggodalommal az emberek, a kontinensünk és a világunk iránt, hogy megosszuk Jézus Krisztus Urunknak, a gyógyulást és békét hozóknak az evangéliumát.

Bizony, meghallottuk Krisztus parancsát arra, hogy a tanúi legyünk és a reményben élt életet választottuk.

Krisztust követve elkötelezzük magunkat arra, hogy a hit átformáló ereje által hídépítőként éljük életünket. A hit élő tanúiként Krisztus hívására válasszunk és kimondjuk az alábbiakat:

Tanúi leszünk Krisztusnak azáltal, hogy

- hirdetjük a világnak Krisztus megmentő szeretetét és kegyelmét,
- ökumenikus közösségünkben összegyűlve Isten ajándékaként fogadjuk annak gazdagságát,
- megerősítjük minden ember méltóságát, mert mindenkit saját képére és hasonlatosságára teremtett Isten,
- befogadó közösségként elkötelezzük magunkat férfiak és nők kiteljesedése, minden ember elfogadása, és emberi méltóságának megőrzése mellett,

- többgenerációs közösségként értékeljük a fiatalok hangját, akik nemcsak a jövőnket jelentik, de akik a jelenünk is,
- szolidárisak vagyunk az Európa határain belül és kívül élő testvéreinkkel.

Krisztust szolgáljuk az igazság keresésével és gyakorlásával, amikor

- arra biztatunk egyéneket, intézményeket, és egyházakat, hogy tegyenek az erőszak, az üldöztetés és a kirekesztés megszüntetéséért, és erősítsék a vallás és a hit szabadságát,
- a megbékélést és a konfliktusok békés megoldását keressük,
- az elnémítottak, illetve az egyházakon, közösségeken és világunkon kívülre rekesztettek mellé állunk, rájuk figyelünk és őket erősítjük,
- Isten teremtésére vigyázunk, az ökológiai igazságra és az éghajlati igazságosságra törekszünk, és bolygónk fenntartható jövőjéért küzdünk.

Krisztust szolgáljuk a vendégszeretet elfogadása és felkínálása által, amikor

- a más hitű és vallású menekültek és idegenek iránt jószívűen elfogadóak vagyunk,
- elkötelezzük magunkat a párbeszéd mellett, melyben bizonyoságot teszünk keresztény hitünkről és tanulunk egymástól,
- amikor hallatjuk hangunkat a megosztottság, kirekesztés és kizárás ellen, valamint az emberi jogok és a társadalmi-gazdasági igazságkeresés mellett,
- a teremtett világban felismerjük az Istentől kapott vendégszeretetet és a teremtés épségén munkálkodunk.

Hívjuk tagegyházainkat és minden népet, hogy csatlakozzanak hozzánk, s formáljuk Európát olyanná, ahol a kontinensünk és a világunk javára építünk hidakat!

Hirdessük együtt: „*taniúd leszünk*”!

2009: **A hét nap csodája**

2010: **Körkép a Földről – körkép az emberiségről**

2011: **Újrahasznosítás**

„...hogy semmi ne menjen kárba” (Jn 6,12)

2012: **Jézus és a teremtett világ**

„...úgy szerette Isten a világot...” (Jn 3,16)

2013: **„Nézd, itt a víz!” (ApCsel 8,36)**

2014: **„Őrizd meg a rád bízott kincset!” (1Tim 6,20)**

2015: **Éghajlati igazságosság**

„...egy gazdag meg egy szegény” (2Sám 12,1)

2016: **A szelídek öröksége**

„Boldogok a szelídek, mert ők öröklik a földet.” (Mt 5,5)

2017: **Ökológiai megtérés**

„...úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta.”

2018: **Közösségben a teremtett világért**

„Mert ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, ott vagyok velük.” (Mt 18,20)

Jelen kiadvány, illetve a korábbi segédanyagok elektronikusan is
letölthetők az alábbi honlapról:

www.teremtesunnepe.hu